

Voto

Bèèk, zoveel reclame! We hadden nog zo ons best gedaan om banken en konsoorten onder hun loonzakje te trappen. Alleen daarom heeft Veto rood als kleur: geen enkel gluisperig pandjeshuis dat ons arbeidersrood in het logo voert. Let wel, we hebben het over écht rood, niet op het smoezelige oranje van het Gemeentekrediet. Ook niet over die diarree-tint van de ASLK, een kleurtje dat meestal doet denken aan de randjes van onze WC na een onbarmhartige avond krijk-zwelgen. Neen,

Laat ons eerlijk zijn, rood boven, dat is ons koloriek Ladagium. Geen geel, geen paars, geen zwart (Heregod, bewaar ons, zwart!), geen oranje, en zeker geen blauw. Als er één non-kleur is, dan is het dat geniepige blauw van Guy Verhofstadt's BMW, of het misselijke, pseudo-mysteieke Mariale lichtblauw dat alle KUL-vaandels besmeurt. Of, nog erger, dat blauw van "de bank van hier". Nogal een betrouwbare bank moet dat zijn, met pipo's als Mark Eyskens in de raad van beheer.

Effe een onoplettendheid, en geniale Mark zet zijn handtekening onder een overschrijving van enkele miljoenen, en gaat daarna janken dat de jongste bank-employee hem een ongedekte cheque onder zijn ministriële wipneus duwde, maar dat hij het niet gezien had. Natuurlijk had Minister Mark dat niet gezien. Minister Mark is steeds met belangrijke zaken bezig. Ofwel schiedert hij, ofwel leest Mark onze bibliotheek-bijdrage, op de middenpagina's.

Uilen zijn een teken van wijsheid. Mark wil wat graag zo'n symbolische uil zijn, maar is doorgaans symbool van alles waar die uil niet aan beantwoordt. Zo is Mark de perfecte inkorporatie van Macbeth. Van Lady Macbeth, wel te verstaan. Die dreef ook al haar partners in de absolute vernieling, volgens de poppenkast op pagina 6. Overigens, volgens die p. 6 had Lady Macbeth ook ontzettend dikke borsten. (Volgende week in Playboy: onze minister Ma...)

STUDENTENWEEKBLAD VAN DE LEUVENSE OVERKOEPELENDE KRINGORGANISATIE - JAARGANG 17, 1990-1991, NUMMER 22, MAANDAG 4 MAART 1991

Deficitaire begroting aflevering twee

Een kwestie van miljoentjes

Het opstellen van de begroting van de Sociale Sektor is de laatste jaren steeds meer een centrale plaats beginnen in te nemen in werking van de Raad voor Studentenvoorzieningen (RvS). Dit jaar duurde deze bezigheid niet minder dan vijf maanden. Het Buro Akademische Raad (BAR) en de Raad van Beheer van de KU Leuven keurden namelijk de december-versie af. De reden voor de beslissing was het van het deficit van 5,7 miljoen op die begroting. Iedereen mocht zijn huiswerk dus opnieuw maken. De nieuwe resultaten werden besproken op de RvS van februari. Ook nu bleek het echter onmogelijk om tot een sluitende begroting te komen. Het tekort bedraagt nog 2,7 miljoen, ondanks de verhoging van de huurprijzen in de Sociale Sektor met 4%. Een jammere zaak, zeker als men bedenkt dat die verhoging volledig overbodig is. Althans, zo denkt de studentenfractie er toch over.

De studenten hadden in de weken voor de vergadering een voorstel tot oplossing voorbereid. Het voorstel hield een sluitende begroting in, zonder aan de huurprijzen te raken. Als basis namen ze het realistisch inschatten van de inkomsten. Er was immers gebleken dat de ingevulde bedragen op sommige posten van zeer twijfelachtig alooi waren.

Een opvallend voorbeeld hiervan zijn de inschrijvingsgelden. Sinds '86 vloeit een deel van die gelden naar de Sociale Sektor. De studenten merken echter een aanzienlijk verschil tussen het bedrag dat de directeur Studentenvoorzieningen Jan De Vuyst hiervoor had ingeschreven in de begroting en de som die Algemeen Beheerder Karel Tavernier had voorzien. Volgens de studenten sloeg Jan De Vuyst de bal enkele miljoenen mis. Toen ze dit op de RvS van januari opmerkten, werden die bewegingen als nonsens bestempeld. Het Algemeen Beheer zat fout, Studentenvoorzieningen juist, riep Jan De Vuyst en prof. Raf Masschelein, voorzitter van de RvS, in koor.

Opinie

Enkele weken later bleek nachts dat er inderdaad iets fout zat met de oorspronkelijke cijfers en dat een herschatting dringend nodig was. Ook het bedrag dat men had ingeschreven in de begroting van vorig jaar bleek een te lage schatting geweest te zijn. Resultaat van het hele spelletje was dat de inkomsten uit inschrijvingsgelden van 44 miljoen naar 47 miljoen stegen.

Ook de inkomsten die gepurd konden worden uit de beleggingen van Studentenvoorzieningen waren volgens de studenten te laag ingeschat. Zij stelden een begroting van 6 in plaats van 4 miljoen voor. Jan De Vuyst had hen hiervoor zelf op het goede spoor gezet door in januari te verklaren dat 6 miljoen haalbaar zou zijn, en dat er zelfs een voorstel in die zin zou komen. Dat voorstel is er nooit gekomen. Op de RvS van februari haastte prof. Masschelein zich te stellen dat het maar een "informeel voorstel" betrof, zonder veel waarde. Jammer genoeg volgde de meerderheid van de vergadering hem in die opinie, ondanks de herhaling van De Vuyst op de raad dat, wat hem betrof, de 6 miljoen toch haalbaar was.

Het belangrijkste punt bij de begrotingsdiskussie betrof de sektor huisves-

ting. In december was beslist om 2,6 miljoen extra inkomsten te halen uit die sektor. Op welke manier dit moest gebeuren, diende in februari beslist te worden. Vanuit de personeels- en academische fractie werd sterk aangedrongen om te huurprijzen fors te verhogen. Het voorstel van het personeel hield in dat men bij elke huurprijs een vast bedrag zou tellen. Een stijging met centen in plaats van procenten. De A-kategorie, waarin enkel mensen zitten die een vervangingsinkomen genieten, zou op die manier stijgen met bijna 10%.

De studenten achtten een prijsverhoging principieel onaanvaardbaar. Zij stelden bovendien vast dat ze, budgetair gezien, volledig overbodig was. Men zou immers een deel van de inkomsten kunnen verwerven uit een aantal nieuwe kamers die vanaf oktober in gebruik genomen worden. Dit studentenvoorstel uit december werd nu gesteund door het personeel. Een ander deel van het geld zou uit een juiste berekening van de huurprijsaanpassing van vorig jaar komen. Er kon immers zwart op wit aangetoond worden dat bij de berekening van die inkomsten een fout gemaakt, was. Na veel geredetwist kwam de RvS eindelijk tot het besluit dat de studenten gelijk hadden. Men had zich inderdaad vergist.

De rest van het geld moet komen uit een extra-betoeelag door de Vlaamse Regering. Dat geld moet dienen om de CAO-gebonden loonstijgingen van het personeel te compenseren. Naar verwachting zou het voor Leuven gaan om een bedrag van 2,26 miljoen. Minister Van den Bossche heeft reeds beloofd dat de Sociale Sektoren dit geld zullen krijgen, probleem is echter dat Coens hiervoor zijn fiat moet geven. Toch klinkt uit verschillende hoeken dat

binnen niet al te lange tijd een positieve beslissing hieromtrent genomen zal worden. De studenten vonden het dan ook normaal dat men dat bedrag zou opnemen in de begroting. Sommige leden van de Raad argumenteerden dat men het bedrag moest weglaten en streven naar een deficit van die grootteorde. Dat zou de leden van het BAR namelijk onder druk zetten om serieus te ijveren voor die ekstra middelen.

Probleem hierbij is dat dan toch nog een stijging van de huurprijzen met 4% moet doorgevoerd worden. Het draaide uit op een beslissende stemming. De vijf studenten, gesteund door prof. Theo Van Der Waeteren, stemden voor het voorstel zonder prijsverhoging. De negen andere leden verkozen echter het voorstel van prof. Deloz, dat gedeeltelijk met de studenteneisen meeding, maar toch voorzorg in een prijsverhoging met 4% en het weglaten van de extra toelagen uit de begroting.

Afgetrokken

Alles opgeteld en afgetrokken bleek dat de begroting een tekort vertoonde van 2,6 miljoen. In theorie wordt ze nu voorgelegd aan de Raad van Beheer van de KU Leuven die ze moet goedkeuren. In praktijk keurt het BAR ze goed of af. Vorige keer is het daar fout gelopen. Het BAR weigerde het toenmalige deficit van 5,6 miljoen te aanvaarden. De heren en dame van het BAR speelden toen in de kaart van één van hun eigen leden op RvS, voorzitter prof. Raf Masschelein, die zich met hand en tand had verzet tegen een deficitaire begroting. Merkwaardig genoeg ging hij nu wel akkoord met een tekort, wat perspectieven opent naar de beslissing van het BAR.

Wat er verder ook van zij, uit deze begrotingsronde is weerom duidelijk geworden dat de problemen voor de Sociale Sektor verre van opgelost zijn. De RvS zit met een veel te krap budget. De universiteit kan wel wat bijsturen maar een fundamentele oplossing kan enkel komen van Daniel Coens. Men is op het moment druk bezig om een nieuwe regeling uit te dokteren voor de verdeling van de sociale toelagen. Het Hobu zou nu zijn eigen Sociale Sektor krijgen, des te beter, en hopelijk worden er tegelijk extra middelen uitgetrokken om de universitaire sociale centra leefbaar te houden.

Kris Hendrickx

Meisjes leiden jongens al giehelend af in de leeszaal van de Centrale bibliotheek: slechts één van de talrijke degeneraties die de emancipatie heeft meegebracht
(Foto Leen Van Lindt)

Bibliotheek doorgelicht

De theologen hebben de grootste

De bibliotheekstructuur van de KU Leuven is de voorbije twintig jaar grondig gewijzigd. In de jaren zestig waren er, naast de grote Centrale Bibliotheek, nog meer dan honderd andere bibliotheken. In de jaren '70 begon men, midden in de nasleep van de splitsing, de fakulteitsbibliotheken uit te bouwen. Die hadden tot dan toe een ondergeschikte rol. De Centrale Bib kon niet meer voldoen aan de behoeften van een steeds groeiende universiteit. Sindsdien, vertaalde het stijgend belang van de fakulteitsbibliotheken zich in een flinke aangroei van de kollekties. Toch was het beheer nog steeds gecentraliseerd. Rond 1980 werd hiervan afgestapt. De fakulteiten kregen een vrij grote autonomie in het bibliotheekbeleid, maar het bibliotheekwezen moest één samenwerkend geheel worden. Men spreekt nu van een 'gedecentraliseerde integratie'.

De Universiteitsbibliotheek van de KUL bestaat uit de Centrale Bibliotheek en een aantal andere bibliotheken, verdeeld over vijf kampussen. Essentieel voor de 'gedecentraliseerde integratie' zijn de kampusbibliotheekdiensten. Zij zorgen voor de bestelling, aankoop en katalogisering van boeken en tijdschriften voor de fakulteiten en departementen die er van afhankelijk zijn. De kampus Geesteswetenschappen omvat de fakulteitsbibliotheken van Godgeleerdheid, L&W en het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte. Bij Gedragwetenschappen horen de bibliotheken van Economie, Rechten, Sociale Wetenschappen, Pedagogische Wetenschappen en Psychologie. Eksakte Wetenschappen omvat de bibliotheken van Landbouwwetenschappen, Toegepaste Wetenschappen en We-

tenschappen. Biomedische Wetenschappen telt twee bibliotheken aan de fakulteit Geneeskunde, evenals de bibliotheken van Farmaceutische Wetenschappen en deze van het Instituut voor Lichamelijke Opleiding. Verder zijn er nog de bibliotheken van de kampus Kortrijk.

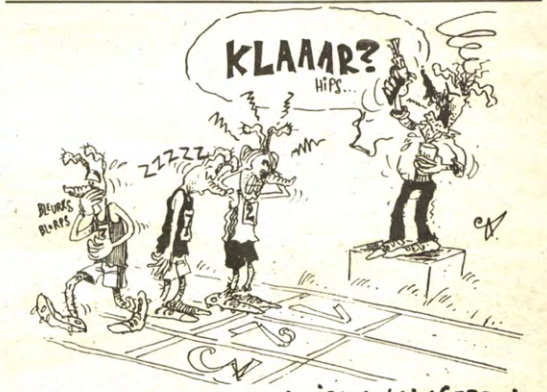
Met de studenteninspraak is het in het bibliotheekwezen maar mager gesteld. Op het niveau van de kampusbibliotheekraad zijn alleen de studenten eksakte wetenschappen vertegenwoordigd. Op het niveau van de fakulteitsbibliotheken - in de commissies - is dat soms wel (geneeskunde, economie, L&W, sociale wetenschappen), soms niet (rechten, godgeleerdheid, farmacie) het geval. De interesse van de studenten laat trouwens

vervolg op p.5

Leer typen in 2 dagen

Met succes getest door 40 studenten
Zie pagina 2.

VOLGENDE WEEK HEET LISSY. UITGEBREID.

Loko

Loko, de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie, die alle fakulteitskringen van de KU Leuven groepeerd, heeft op donderdag 28 februari haar verdere strategie ten aanzien van het Ontwerp van dekreet betreffende de universiteiten in de Vlaamse gemeenschap bepaald.

Loko erkent dat de versie van het dekreet zoals die door de Vlaamse Exekutieve is goedgekeurd, positieve elementen bevat waarbij rekening werd gehouden met de standpunten van de studenten. Zo wordt de kwaliteitscontrole ingevoerd en een begin gemaakt van rationalisatie en verdwijnt het verplicht oriënterings-eksamen. Loko is wel van mening dat het afschaffen van richtingen beter geschiedt na een vergelijkend kwaliteitsonderzoek dan op basis van louter studentenaantallen. Verder bevat het dekreet nog een aantal positieve elementen: het statuut van het academisch personeel wordt verbeterd, de financiering van de investeringen zal voortaan op redelijke en rationele basis verlopen.

Nochtans blijft de studentenbeweging zich verzetten tegen vier punten. Allereerst wordt de studentenspraak, ondanks eerdere verklaringen van minister Coens, nog onvoldoende gegarandeerd. De studenten vroegen vertegenwoordigers in de Vliir, regelmatig overleg met het kabinet en vooral stemgerechtigde inspraak op lokaal vlak. Overleg met de overheid komt er via de Vlaamse Onderwijsraad, maar van fundamentele inbreng in de Vliir (waar het dekreet concreet ingevuld zal worden) is nog steeds geen sprake. De regeling voor de lokale inspraak betekent geen garantie, maar houdt intendeel het gevaar in van een afbraak van de nu bestaande inspraak: een studentenraad mag enkel advies geven aan de academische overheid in verband met zaken die studenten aangaan. Loko neemt het niet dat Coens en de Vlaamse Exekutieve hierdoor op eerdere toezeggingen terugkomen.

Verder is Loko ontgoocheld over de houding van de Exekutieve en de

partijvoorzitters van CVP, SP en VU inzake het politiek akkoord over de universitaire expansie. De studenten blijven stellen dat eerst moet onderzocht worden in welke mate de regionale kampussen bijdragen tot de democratisering van het universitaire onderwijs vooraleer hen 'mammoet'-investeert in de verdere uitbouw ervan. Dat het politiek akkoord buiten alle discussie stond, maakt enkel duidelijk dat politiek-regionale belangen in Vlaanderen primieren op rationeel-onderwijskundige argumenten.

Loko staat ook negatief tegenover de voorgestelde regeling voor de inschrijvingsgelden. In plaats van een minimum- en een maximuminschrijvingsgeld, dat onderlinge concurrentie toelaat, vragen de studenten één enkel inschrijvingsgeld dat zo laag mogelijk moet zijn. Principieel blijven de studenten echter gekant tegen elke vorm van inschrijvingsgelden. Enkel op die manier kan worden voorkomen dat het democratische karakter van het universitair onderwijs nog verder verslechtert.

Die democratisering zal op termijn nog verder in gevaar komen door de voorgestelde financieringsregeling. Hierdoor wordt de financiering immers nog slechts voor de helft afhankelijk van het studentenaantal, wat kan leiden tot numerus clausus. Loko eist dan ook een financieringsstelsel waarbij de studentenaantallen volledig meetellen en de toelagen bepalen.

Ondanks een aantal positieve verbeteringen, zal Loko zich dus blijven verzetten tegen een goedkeuring van het dekreet in haar huidige vorm. Loko vreest immers dat het een verdere aanslag betekent op de democratisering van het onderwijs. Loko zal parlementaire steun zoeken in de Vlaamse Raad en de Onderwijscommissie in de hoop daar parlementaire te vinden die ook begaan zijn met de democratische studentenspraak.

Ook zullen in samenspraak met de studentenorganisaties van de andere universiteiten regionale aktes op touw gezet worden.

LEZERS BRIEVEN

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)actualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking: de schrijver moet steeds naam, studiejaar en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggelaten worden in Veto.

Brieven die langer zijn dan 35 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen; dit komt overeen met 1,5 getikte blz. met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redactie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

Pol en sok

Met deze brief wensen wij afstand te nemen van een fuif die georganiseerd wordt door een aantal pol en sokkers onder de naam 'de laatste pol en sok fuif'. Wij betreuren het ten zeerste dat hiermee pol en sok (en dus onrechtstreeks Politika) geassocieerd wordt met een ploeg voor de kringverkiezingen en tevens een merknaam. Het is allereerst niet mijn bedoeling ook maar iemand te overtuigen om niet naar die fuif te gaan. Deze brief is enkel om duidelijk te maken dat het hier niet gaat om een Politika fuif zoals dit eventueel zou kunnen geïnterpreteerd worden.

Els Van Weert
Hoofdcoördinator Politika
Luc Huysmans
Werkgroepverantw. feestelijkheden

Requiem

Veto, studentenweekblad van Loko, haalt weer uit!! In het artikel 'Een Pyrrhus-overwinning van de democratie' leggen zij aan de studenten van Leuven op een wonderbaarlijk efficiënte manier uit welke de wetten van de democratie zijn, goed wetende dat zij met hun krantje op de kringvergaderin-

gen na, de enige bron van informatie zijn naar de grote groep van studenten toe.

Het is dan voor mij een zeer trieste vaststelling als ik zie dat de mensen van Veto hun 'monopolie' op een danige wijze misbruiken door valse informatie door te geven. "De uitslag van de stemming op de Algemene Vergadering van Kringraad was duidelijk: 15 van de 24 kringen oordeelden dat het dekreet onder de gedeefde bevoegdheid van Kringraad en Sociale Raad valt". Juist, zeer juist maar het blijkt niet bij Veto op te komen te expliciteren welke de vraag was die de kringen precies beantwoordden. Bij een rondvraag na de stemming door een afgevaardigde van Pedagogie, bleek heel duidelijk dat de meeste afgevaardigden niet naar hun kring zijn gestapt met de vraag welke Raad de ultieme beslissingsbevoegdheid heeft betreffende het Dekreet. Dat dat juist het onderwerp van de stemming was blijkt Veto van totaal ondergeschikt belang te vinden. Dat de voorzitter en de vrijgestelde van Kringraad, die per slot van rekening al van het begin van het jaar met deze zaak bezig zijn, en die de contacten op hoger niveau onderhouden, hun ontslag aanbieden, dat vindt Veto blijkbaar een spelving van het lot. Het is inderdaad sensationeel, die ontslagen, maar ik vraag mij af of het niet tijd wordt dat op dit nivo eindelijk eens eerlijk

gespeeld kan worden? Wie is de eerste om verstand te gebruiken? In elk geval stelt het me teleur dat de tweede open brief die ik schrijf in essentie overeenkomt met de eerste: wanneer wordt Veto het echte studentenblad?

Steven op't Roodt
Kringcoördinator Psychologie

nvdr: Volgens het verslag van Kringraad is aan de kringen gevraagd of Kringraad dan wel Kringraad en Sociale Raad "bevoegd zijn te beslissen mee te doen aan de betoging". Een meerderheid antwoordde dat zowel Kring als Sora "bevoegd zijn betreffende het dekreet". Die formulering werd immers gebruikt in de agenda voor de laatste AV, waarin de stemming op het programma stond. **Punt 4.1 heette:** "Het dekreet: bevoegdheid van Kringraa af van Kringraa en Sora (...)". Die verbreding van "betoging" naar "het dekreet" gebeurde dus door het bureau van Kringraa zelf.

De vrijgestelde van Kringraad motiveerde zijn ontslag door te stellen dat hij niet meer verder kon werken nu de 'ultieme beslissingsbevoegdheid' niet meer bij Kringraad alleen lag. Daarop werd geopperd dat men over de 'bevoegdheid' had gestemd, niet over de 'ultieme beslissingsbevoegdheid'. Bij een rondvraag moesten de pressen dat natuurlijk toegeven - verbouweerd als ze waren omdat men daartussen nu kennelijk een onderscheid maakte. Het zijn zo 'n toegestanden die wij bestempelden als 'skleroserend formalisme' dat de werking van Kringraa versakt.

Veto heeft inderdaad geen halve pagina uitgetrokken om formele muggegifterij als het verschil tussen 'bevoegdheid' en 'ultieme beslissingsbevoegdheid' uit te leggen. Wat ons - en ieder wakkend mens - betreft, bestaat dat verschil niet of doet het allereerst niet ter zake. Uw lezersbrief speelt perfect mee in dat hogervermeld formalisme. Wij hebben sterk de indruk dat u alles wil doen om Veto te verhinderen "op een wonderbaarlijk efficiënte manier uit te leggen welke de wetten van de democratie zijn".

UIT DE RADEN

Monoloog over Anne Hathaway

De boze wijven

Als het waar is dat achter elke groot genie een intelligente vrouw schuilgaat, dan moet die van de illustere Engelse dichter-tonelschrijver William Shakespeare wel een zeer bijzondere vrouw zijn geweest. Nu is het spijtje dat over Anne Hathaway, want zo heet de vrouw van Shakespeare, al even weinig met zekerheid bekend is als over haar man: heel weinig dus. Toch is de Engelse actrice Anna Barry erin geslaagd om over die vrouw een bijna twee uur durende monoloog te maken. Deze week komt ze op uitnodiging van het departement Engelse literatuur en in samenwerking met de British Council naar Leuven om haar 'Miss Mine / Wife to Mr. Shakespeare' voor te stellen.

Anne Hathaway zou de oudste dochter van een boer uit Stratford zijn geweest. Nu noog kan je aan de rand van die stad 'Anne Hathaway's cottage' bezoeken, het huis waarin ze werd geboren en opgevoed. Haar huwelijk met William Shakespeare, zij was 26 en hij 18, was een moeie. Ze beviel al heel vroeg van een eerste dochterje Susanna. Twee jaar later kreeg de familie Shakespeare er een tweeling bij: Judith en Hamnet. Hun enige zoonje Hamnet stierf op elfjarige leeftijd.

Bed

Veel meer is er over haar niet geweten. Ze komt nog één keer heel kort voor in een document van Shakespeare. In zijn testament liet hij de volgende mysterieuze verklaring optekenen: "I give unto my wife my second best bed". Een postuum teken van minachting of van liefdevolle herinnering? We weten het niet, maar het ontkende eeuwen later wel een lange en verhitte controverse over Shakespeares huwelijksleven onder historici en filologen. Anne Hathaway

overleefde haar man nog zeven jaar, maar de eerste Folio-uitgave van Shakespeares verzamelde toneelstukken in 1623 mocht ze niet meer meemaken. Ze werd bij het graf van haar man in de Holy Trinity van Stratford bijgezet.

Het is zeker niet gemakkelijk om op basis van de bovenstaande, summierre gegevens een twee-akter over Shakespeares levenspartner te maken. De actrice lost dat probleem echter op door een omweg te maken via de gehele literaire nalatenschap van Shakespeare zelf. Haar uitgangspunt is dat Shakespeare zijn kennis omtrent de vrouwelijke psyche vooral haalde uit zijn eigen leven, en in het bijzonder uit de omgang met zijn eigen vrouw. Zo is het volgens haar zeer waarschijnlijk dat Shakespeares vrouw veel gemeenschappelijk had met de vrolijkheid, de intelligentie en de sprankelende geest van een Rosalind uit 'As you like it' en een Beatrice uit 'Much Ado about Nothing'. Zo legt ze zonder scrupules een verband tussen het verdriet van Constance over haar jong gestorven zoon Arthur in 'King John' en het verdriet van Hathaway over haar

Leer typen in twee dagen

U leest het juist: op 10 uur, gespreid over 2 of 3 dagen leert U perfect blind typen (26 letters + hoofdletters + leestekens)

- met leerdoelgarantie
- 3 gratis proeflessen

Doe vandaag nog Uw gratis proefles en morgen typt U zelf brieven en papers.

Uitgebreid demonstratiepakket gratis beschikbaar (waarborg 100 fr.)

De cursus gaat door te LEUVEN - Brusselse straat 51A (016)23.05.56 (tot 21 uur)
DIEST - K. Albertstr. 33 (013)31.40.61 (tot 19 uur)

jonge Hammetje. Een andere parallel die trekt is die tussen de langdurige scheiding van Hermione en Leontes in 'A Winter's tale' en het langdurige verblijf van Shakespeare in Londen en haar gedwongen isolement in Stratford. Of de boze wijven uit de tragedies - zoals de gabaarde heksen of de gewetenloze Lady Macbeth uit 'Macbeth' - ook geïnspireerd zijn op Shakespeares eega, hebben wij niet uit het persbericht of de recensies kunnen afleiden.

Spekuloos

Anne Bary lijkt wel een zeer grove vorm van biografisme te beoefenen. Daar is ze zich wel degelijk van bewust. Toch berust niet de gehele monoloog op speculaties, gissingen en toevallige gelijkenissen tussen leven en werk. Zo is een goed deel van de monoloog gebaseerd op een authentiek stuk teatergeschiedenis waarmee ze de wereldpremière van de komedie 'Twelfth Night' in 1602 oproept. Ook de droevige gebeurtenissen rond de Earl of Essex, aanvankelijk de lieveling van koningin Elizabeth maar later de in ongenade gevallen rebel, komt

in de voorstelling aan bod. Deze gebeurtenis had immers een diepe indruk gemaakt op Shakespeares. De figuur van Anne Hathaway krijgt vooral gestalte aan de hand van citaten uit het werk van Shakespeare, maar de voorstelling is ook voor mensen die niet veel hebben gelezen genrebaar.

Anne Barry is niet aan haar proefstuk toe. Ze speelde al heel wat vrouwenrollen in diverse Britse gezelschappen en toerde rond met enakters van Dario Fo. Met haar one-woman-performance 'Miss Mine' was ze al te gast op festivals in Edinburgh en Stratford upon Avon. Als we op de lovende recensies moeten afgaan dan is deze voorstelling een klein pareltje dat we zeker niet mogen missen. Eén kritikus formuleerde het zo: "Don't ask me how she did it because I was so mesmerized by the performances I didn't notice what she was doing."

Stefan Moens

'Miss Mine' wordt opgevoerd in MSI 00.28 op dinsdag 5 maart om 20.00 u. Toeg. 100 fr. Info: Orwin de Graef, L&W 04.19 (☎ 28.48.74 of 22.91.57)

Kolofon

Veto
's Meiersstraat 5
3000 Leuven
(016/22.44.38)

Jaargang 17
nr. 22
4 maart '91

Ver. uitg. Stef Wauters,
's Meiersstraat 5, Leuven
Hoofdredactie: Koen Hendrickx
Redaktiesekretaris: Stef Wauters
Redakteur:
Dirk Boeckx, Pieter De Gryse,
Hielke Grootendorst, Walter Pauli,
Ria Vandermaesen
Doka:
Hielke Grootendorst, Rob Stevens,
Leen van Lindt
Tekeningen:
Arnulph, Nix
Layout en vormgeving:
Dirk Boeckx, Pieter De Gryse,
Walter Pauli, Werner
Van den Bergh, Ria Vandermaesen,
Jan Van der Linden, Stef Wauters
Medewerkers:
Paul Demets, Filip De Keukeleere,
Leen Eelen, Kris Hendrickx,
Luc Janssens, Stefan Moens, Agna
Smsidom, An Van dermaesen
Eindredactie:
Walter Pauli, Ria Vandermaesen

Zetwerk en publiciteit
Alfaset Leuven (016/22.04.66)
Drukkerij Rotatyp Brussel
Opplage 9000 exemplaren
ISSN-nummer 0773-5162
Abonnementen
Studenten: 250 fr.;
niet-studenten: 300 fr.;
stuur vanaf 600 fr.; over te schrijven op
rek. nr. 001-0959719-77
Agenda en Ad Valvas
ten laatste vrijdag voor verschijnen
om 18.00 uur op het
redaktieadres bezorgen
Redaktievergadering
iedere vrijdagmiddag om 15.00 u

Kinematografisch werk

Knippen en gommen

In maart en april richt het Stuc de aandacht op het Franse kineastekoppel Jean-Marie Straub en Danièle Huillet. Zes maandagavonden worden gereserveerd voor een retrospectieve van hun werk, voor lezingen en een seminarie. Wat de Straubs kenmerkt, is niet zozeer de keuze van hun thema – het gebruik of het misbruik van macht in een minder of meer politieke context –, maar wel de manier waarop het gebracht wordt. In een tijd waarin clipretoriek en maniërisme het grootste gedeelte van de filmproductie kenmerken, kiezen zij radicaal voor een minimalistische aanpak: hun werk is sober en ontdaan van alle symboliek. De letterlijkheid primeert, wat zich op technisch vlak uit in de afwijzing van kinematografische snufjes zoals 'post-dubbing', het gebruik van kunstlicht en een snelle montage. De toeschouwer wordt verplicht om te kijken en te luisteren naar de zuivere realiteit die in het gros van de hedendaagse films ver te zoeken is.

Jean-Marie Straub en Danièle Huillet zijn buitenbeentjes in het Westerse kineastemilieu. Reeds dertig jaar lang gaan zij hardnekkig door met het maken van eigenzinnige films waarvan reeds voorhand vaststaat dat ze nooit het grote publiek zullen bekoren. Elke Straub/Huillet-film doorbreekt immers het verwachtingspatroon waarmee de doorsnee-toeschouwer de bioscoop bezoekt. Zo zijn wervelende aaneenschakelingen

van beelden bij de Straubs uit den boze. In de plaats daarvan maken zij dikwijls gebruik van kadragens met een ongewoon zwaartepunt en van lang aangehouden 'shots' die vaak doorlopen als de sekvens reeds 'voorbij' lijkt. Ook hanteren Straub en Huillet regelmatig een onbeveeglijke kamera die weigert om het gefilmde gebeuren te volgen, maar die zich daarentegen instelt op ogenschijnlijk details.

De Straubs drukken niet enkel hun stempel op de visuele aspecten van de films, ook op het auditieve vlak hanteren zij een eigen stijl. Opvallend is de opdringerige aanwezigheid van achtergrondgeluiden op de geluidsband: nergens zijn het gezang van vogels, het lawaai van een verkeersstroom of de karakteristieke akoestiek in een lege ruimte, wegeveegd. De Straubs weigeren gebruik te maken van de moderne 'sound mixing'-technieken. Dit alles kadert in hun visie dat film een *dokumentaire* moet zijn die niet enkel het behandelde onderwerp akkurat en getrouw weergeeft, maar die ook haar eigen wordingsproces niet verdoezelt. In het voorgaande herkennen we onmiskenbaar enkele invloeden. Zo heeft Straub de voorliefde voor minimalistische technieken en de weigering om toegevingen te doen aan de eisen van het commerciële circuit, gemeen met de regisseur die hij in 1954 te Parijs assisteerde: Robert Bresson. De drang naar een *dokumentaire* – dus niet gevoelsmatig geladen – weergave van het behandelde materiaal vindt dan weer haar wortels in het Duitse Marxisme. De Straubs zijn er namelijk van overtuigd dat perceptie ideologisch en cultureel gekonditioneerd is, en dat fictie (of narratieve vorm) vaak gehanteerd wordt om de ideologie van de heersende klasse te dienen en om zo de aandacht af te leiden van uitbuiting en verdrukking. Vandaar dat identifikatie van de toeschouwer met bedachte karakters en plots moet vermeden worden.

Bij het maken van hun films inspireren Straub en Huillet zich steeds op een tekstpartituur. Deze tekst staat los van het lichaam dat hem uitsprekt, iets wat niet het geval is in de klassieke cinema. Daar probeert men door middel van onder andere intonatie en geste tot psychologisering te komen, zodat de kinematografie een illustratie wordt van de tekst. Wat de Straubs doen, is door middel van een tekst onze maatschappelijke organisatie in vraag stellen.

Böll

In de eerste twee films die Straub en Huillet samen maakten, kwam de tekstpartituur van de hand van Heinrich Böll. Het gaat hier om de kortfilm 'Machorka-Muff' (1962) en de langspeelfilm 'Nicht Versöhnt Oder Es Hilft Nur Gewalt, Wo Gewalt Herrscht' (1965) naar Bölls roman 'Bijlarten om half tien'. Dit boek is een studie van wat in Duitsland die *unbewältigte Vergangenheit* genoemd wordt, het nog onverwerkte verleden. Door momenten te schetsen uit het leven van drie generaties van een Rijnlandse familie, konfronteert Böll de lezer met een halve eeuw Duitse geschiedenis. Alhoewel de eerste verhaallijn zich afwikkelt op één dag in 1958, is een groot deel van het boek gewijd aan de gedachten en herinneringen van de verschillende personages. Uit deze weergave blijkt dat de Duitse politieke geschiedenis een nefaste invloed heeft uitgeoefend op het persoonlijke leven van al deze figuren. De protagonist van de roman, Robert Fämel, kan het verleden niet laten rusten. Hij is, zoals hij herhaaldelijk zelf zegt, 'niet versöhnt'.

Met het verfilmen van dit verhaal wil Straub het thema 'fascisme' belichten, dat voortdurend latent aanwezig was in de recente Duitse geschiedenis. Door het verleden (1910, 1914, 1934) op hetzelfde nivo te plaatsen als het (toenmalige) heden, wilde Straub een afspiegeling geven van de continuïteit van het nazisme, van wat eraan vooraf ging en van wat erop volgde. Om tot dit resultaat te komen, schrapte hij zoveel mogelijk anekdotiek uit het reeds erg elliptische 'Bijlarten om half tien'. Dit reduktienisme zou ook zijn later werk kenmerken.

Als voorfilm bij 'Nicht Versöhnt' wordt 'Der Brätigam, die Komödiantin und der Zuhälter' (1968) gedraaid, Straubs versie van Ferdinand Brückners 'Krankheit der Jugend'. Deze kortfilm

kwam tot stand toen Werner Fassbinder 'aktion-theater' Straub vroeg om één van hun stukken te registreren. (Fassbinder zelf vertolkt in de film trouwens de rol van 'der Zuhälter', de pooier.) Ook in deze tekst knipte en gomme Straub tot enkel nog de essentie van het verhaal overbleef. Zelf zegt hij hierover dat de filmversie enkel relaties toont, constellaties van mensen die samenkomen en weer uit elkaar gaan terwijl er in Brückners stuk aan psychologisering gedaan wordt: de toeschouwer weet wat er gebeurt en waarom.

Het openingsbeeld van 'Der Brätigam, die Komödiantin und der Zuhälter' toont een stukje graffiti dat de Straubs ontdekten op een muur van het Münchense postkantoor. In dit stukje tekst verwoordt een vrouw haar verlangen om Duitsland vlug te verlaten. Waarschijnlijk gaf deze verzuiching ook uiting aan Straubs en Huillets eigen gevoelens.

Brückner

Zij woonden sinds 1958 in Duitsland maar ze zouden het in 1969 weer verlaten om zich in Italië te vestigen. Na het graffiti-beeld beweegt de kamera zich langs de Landbergerstrasse, waar prostituties op hun klanten wachten. Het stuk dat hierna komt, wordt gespeeld door het 'aktion-theater' en is gefilmd met een statische kamera. Op de achterwand van het piepkleine toneel herkennen we een slechts gedeeltelijk leesbaar citaat van Mao Ze Dong. Na dit alles ziet de toeschouwer achtereenvolgens een huwelijksfeest, een open veld met daarin een rijdende wagen, en een achtervolging. Tenslotte schiet de actrice uit de titel de pooier neer zodat zij met de bruidegom kan trouwen. Deze op het eerste gezicht erg chaotische en nonsensikale film wordt door sommigen Straubs en Huillets meesterwerk genoemd. Straub zelf beschouwt het als zijn meest politieke film, en bovenal als een 'film film', een film die nadenkt over de mogelijkheden van het medium, en die doorheen zijn verschillende sekvensen de geschiedenis van de film schetst. Van een statisch naar een bewegend beeld, van de stilte naar het gesproken woord, over de 'triller'-achtervolging en de 'glamour'-bruiloft tot de eindsceën waarin samen met de pooier het zieke Duitse kulturele erfgoed sterft dat reeds van bij het eerste filmbeeld verworpen werd.

Agna Smisdom

MacCampus

Apple Macintosh in actie op de campus

In het Auditorium Gaston Eyskens, Fakulteit Economie, Dekensstraat 2, Leuven

Op dinsdag 12 maart, van 14 tot 17 uur

Programma

14:00: **Wat is er nu zo speciaal en zo leuk aan die Macintosh?**
door het Apple Education Center Leuven

14:20: **Project Management op de Mac,**
door Koen Luyckx, bedrijfsleider N.V. Verdonckt

15:00: **Statistiek op de Mac.**
DataDesk
SPSS, door de Heer I. Bufaye, marktonderzoeksbureau IMARA

16:00: **Beursverrichtingen op de Mac.**
Tijd Profit, door Piet Mareels, Financieel Economische Tijd
Hyper Beurs, door Eric Parent, programmeur

Nieuwe toestellen, nieuwe printers, en nieuwe programma's worden getoond.
Plus enkele speciale verrassingen.

Allen daarheen. Het is gratis, leerrijk en plezierig

advertentie

VRG organiseert

**Raymond
met zijn Mustafa's**

VOORPROGRAMMA

Semiotic Circus

Zaal CORSO
(Diestsestraat)
Aanvang: 21.00 u

VVK: leden 200
niet-leden 300

kassa: leden 250
niet-leden 350

advertentie

Een aanleiding was er niet, of het zou de pure nieuwsgierigheid moeten zijn naar het boekenpatrimonium van onze KU Leuven. We zochten een representatief aantal - dus niet allemaal - biblioteken op, keken er wat rond, jatten hier en daar een boek, en praatten vervolgens met dat boek onder onze trui (half in de onderbroek, half onder het lijfje) onverstoorde met de bibliotecarissen. Veto's biblioteekserie valt uiteen in twee delen (volumes, zeggen ze in de biblioteken). Deze week hebben we het over de geschiedenis van de Centrale Biblioteek, over de 'madam uit het akwarium' en geven we een algemeen overzicht over het Leuvense biblioteeklandschap - waarmee we meteen een neologisme kreëren. Volgende week presenteren we een reeks artikels over de fakulteitsbiblioteken, over de problemen en Dobis-Libis en nog een interview met hoofdbibliotecaris Jan Roegiers. Lezen, die reeks. Kopijeren, die artikels. (Niet uitschuren!)

Biblioteek in een historisch perspectief

Een aangebrande geschiedenis

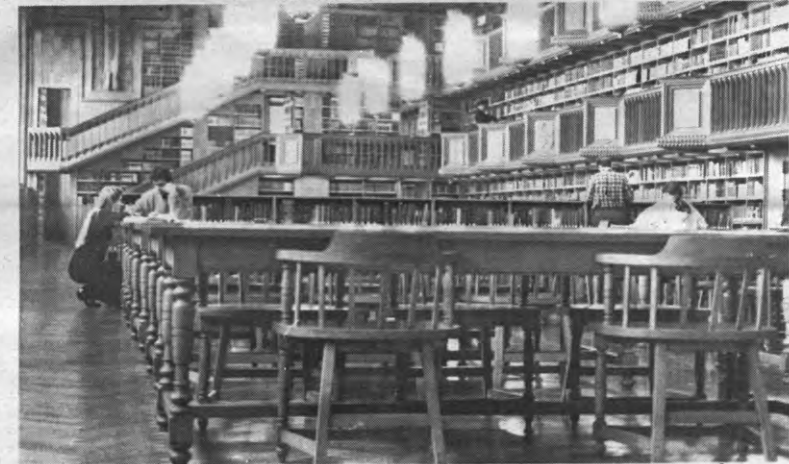
De hele geschiedenis lang hebben biblioteken iets 'magisch' gehad. In oude abdijen brachten monniken hun tijd door met het eindeloos kopiëren van kristelijke meesterwerken. De resultaten werden opgestapeld in stoffige biblioteken, die weldra uitgedroogd tot haast mytische centra van kennis en eruditie. De universiteiten namen tijdens het humanisme die rol van de kloosters over, maar gingen daarnaast ook hun eigen profane wijsheden schrijven. In zekere zin staat of valt het prestige van de universiteit met de rijkdom van haar biblioteek. De Leuvense universiteit heeft dat in het verleden bij herhaling moeten vaststellen.

De universiteit van Leuven heeft meer dan twee eeuwen moeten wachten op een eigen biblioteek. In het begin moesten de studenten zich behelpen met de rijke biblioteken van kloosters in het Leuvense, zoals de abdijen van 't Park en van Vlierbeek en het klooster van Sint-Maartensdal, de boekenverzamelingen van kolleges en pedagogieën en de prive-biblioteken van professoren. De eigenlijke biblioteek ontstond toer drie geleerden, de wiskundige Adriaan Romain, zijn zoon, de medikus Jaak Romain, en de historicus en kerkrechter Laurens Beyerlinck, in het begin van de zeventiende eeuw hun boekenverzamelingen - in het totaal 1758 banden - overmaakten aan de universiteit. In 1636 werd dan in het oude auditorium van geneeskunde op de bovenverdieping van de universiteitshalle de biblioteek plechtig geopend. In de loop van de eeuwen zouden de hallen voortdurend uitgebreid en georganiseerd worden, om plaats te bieden aan het toenemende aantal boeken.

In de eerste eeuw van haar bestaan kende de biblioteek geen noemenswaardige uitbreiding. Na de dood van Puteanus en Valerius, de eerste bibliotecarissen, werd de biblioteek zelfs zodanig verwaarloosd, dat men maatregelen moest nemen de boeken voor de rommelmarkt te behoeden. Aan die toestand kwam een einde onder bibliotecaris Gaspard Magermans, die het bestand op 8000 banden bracht. De noodzaak van een catalogus deed zich voor de eerste keer gevoelen. Het probleem zou echter nog eeuwen blijven aanslepen, mede doordat externe omstandigheden steeds zorgden voor ingrijpende wijzigingen in het boekenbestand.

De biblioteek kampte ook voortdu-

rend met financiële moeilijkheden, en rekende vooral op schenkingen. Ze had immers een zeer beperkt 'vast' inkomen, te weinig om systematisch te kunnen

Een binnenzicht van de Universiteitsbiblioteek van Bagdad, voor het eerste precisiebombardement.

(Foto Hielke Grootendorst)

aankopen. Daarnaast waren er ook wat 'losse' inkomsten, zoals het *tapijtrecht* (het geld dat de biblioteek ontving voor het verhuren van haar tapijten voor feestelijke gelegenheden) en de bedragen die de biblioteek kreeg voor elk doktoraat in de rechten, de theologie of de geneeskunde, het zogenaamde *doktorraatsrecht*. Tijdens het bewind van Maria-Theresia werd er echter fel gevoerd in de luister waarmee promoties gewoonlijk gepaard gingen. Als kom-

bedrijvig. Van de Velde, de enige die in het bezit was van de lijst met de boeken, was voortvluchtig. Toen in 1815 Leuven onder Hollands bestuur kwam, was de chaos compleet.

Onder Willem I werden Gent, Brussel en Leuven staatsuniversiteiten. De biblioteek, die al een tijdje eigendom was van de stad, werd een onderdeel van de nieuwe instelling. Uiteindelijk kreeg P. Namur de ondankbare taak orde aan te brengen in de catalogus van de biblioteek, een job die hij tot 1835, vijf jaar na de Belgische Onafhankelijkheid, uitvoerde. De lijsten van Namur waren bijzonder belangrijk bij de rekonstruktie van het boekenbestand, na de brand in 1914.

In het kader van de reorganisatie van het hoger onderwijs werd de rijksuniversiteit Leuven in september 1835 opgeheven. De stad eiste de biblioteek en de geleende gebouwen opnieuw op, maar moest die al vlug afstaan toen in 1835 de pas opgerichte Katholieke Universiteit van Mechelen naar Leuven werd overgeheveld. Langzaam begon de biblioteek te groeien: prominente geleerden stonden hun prive-bibliotek af, en in oude kloosterbiblioteken vond men rijklijk compensatie voor de kostbare manuscripten en wiegedruken die de biblioteek 40 jaar geleden waren ontnomen. Van Cauwenbergh schatte het aantal manuscripten die de biblioteek in 1914 in haar bezit had op 950. Daarnaast bezat de biblioteek in 1914 een 100-tal wiegedruken, van ondermeer Dirk Martens en Jan van Wesfalen.

pensatie werd aan licentiaten in de theologie, de geneeskunde en in de rechten een vaste taks van twee florijnen opgelegd, met het argument dat de student gebruik had gemaakt van de biblioteek voor het behalen van zijn diploma. Een andere onrechtstreekse bron van inkomsten was de fameuze bier- en wijnkelder van de universiteits-halle, waar professoren en studenten taksrijke drank konden bekomen.

Onder bibliotecaris Van de Velde nam het boekenbestand zeer snel toe, vooral toen tussen 1772 en 1779 de boeken van de opgeheven Jezuïetenkloosters massaal geveild werden. Van de Velde was bijzonder actief, maar kreeg steeds af te rekenen met geldgebrek en tegenwerking vanwege keizer Jozef II, die er zelfs toe leidde dat Van de Velde in 1788 voor tien jaar verbannen werd. Ondertussen was men begonnen de fakulteiten van de rechten, de geneeskunde en de filosofie over te brengen naar Brussel, wat gepaard ging met een eerste 'plundering' van de biblioteek.

Van de Velde bleef zich ondertussen inzetten voor de biblioteek. Tijdens de voortdurende machtswisselingen rond de eeuwwisseling tussen Oostenrijk en Frankrijk, slaagde hij erin een deel van de biblioteek over te brengen naar Denemarken. De boeken kwamen echter nooit volledig naar Leuven terug. Bovendien verdwenen zo'n 5000 kostbare boeken en manuscripten naar Parijs, en werd na de sluiting van de universiteit in 1797 begonnen met de 'officiële' plundering van de biblioteek. Vooral Charles de la Serre-Santander, bibliotecaris van de pas opgerichte 'Ecole Centrale' in Brussel, en kenner van boeken en biblioteken, was zeer

boeken behoorde de biblioteek omstreeks 1914 zeker niet tot de grootste van de wereld; The British Museum bijvoorbeeld bezat ongeveer tien keer meer boeken, en het aantal manuscripten en inkunabelen was zeer bescheiden in vergelijking met beroemde bewaarplaatsen zoals bijvoorbeeld de kloosterbiblioteek van Sint-Gallen. Vele verhalen over de rijkdom van de Leuvense biblioteek van vóór de eerste wereldoorlog zijn dan ook sterk overdreven, en vaak het resultaat van de legendevorming na de katastrofale brand in 1914.

Op 25 augustus 1914 werd Leuven door de Duitse bezetters in brand gestoken en totaal leeggeplunderd. Het Duitse leger demonstreerde daarmee nogmaals - zoals in Andenne en Dinant - zijn visie op moderne oorlogvoering: een *blitzkrieg* gebaseerd op angst en gruwel. Clausewitz, de architect van die taktiek, ging ervan uit dat de burgerbevolking zich niet kon onttrekken aan de oorlog, maar integendeel door de strengste maatregelen gedwongen moest worden druk uit te oefenen op zijn leiders om vrede te sluiten. Over de feiten die zich afspeelden in de nacht van 25 op 26 augustus is men het eigenlijk nooit eens geworden. De Duitsers hielden het bij de zogenaamde *franc-tireurs*, Belgische burgers die op eigen initiatief Duitse soldaten op verraderlijke wijze beschooten. Die versie vindt echter weinig aanhang. Algemeen wordt aangenomen dat Belgische troepen vanuit Antwerpen waren opgerukt tot op 10 kilometer van Leuven, en dat Duitse soldaten in paniek op elkaar waren beginnen schieten. Leuven moest het in elk geval ontgelden. Zes dagen lang

op de zijgevels prijken de heraldieke dieren van de geallieerde landen. Oorspronkelijk moest op de balustrade ook het opschrift *Furore teutonico diruta, dono americano restituta* ('Door Duits geweld gelid, met Amerikaans geld hersteld) komen, maar dat werd uiteindelijk door rektor Ladeuze geweigerd. Het geval leidde tot een felles twist tussen Warren en de Belgische oud-strijders enerzijds, en Ladeuze anderzijds, die zelfs de steun kreeg van student Léon Degrelle. Warren verloor het proces, en de bewuste steun verdween in de kelders van het stadhuis, om later terecht te komen in een gedenkmonument in Dinant. Tijdens de plechtige inhuldiging in 1928 werd de balustrade door een aantal tegenstanders van Ladeuze naar beneden gekeld, een stunt die Edmond Morren enkele weken later nog eens over deed.

De anekdote van het opschrift wordt door velen vaak aangehaald als de feitelijke reden voor het bombardement op de biblioteek tijdens de tweede wereldoorlog door de Duitsers. Waarschijnlijk is dat echter niet. In de eerste plaats is het al niet volledig zeker dat de biblioteek geraakt werd door Duitse bommen; Duitsland ontkende dat immers. Volgens hen was de brand in 1940 het werk van de Engelsen, die niet wilden dat de biblioteek in handen viel van Duitsers. Geloofwaardiger zijn de resultaten van het geheime onderzoek van de rektor, die beweerde dat de beide binnenkoeren bezaaid waren met scherven van Duitse bommen. In dat geval stelt zich de vraag naar de precieze drijfveer van de Duitsers. Wilden ze bepaalde zaken doen verdwijnen - bijvoorbeeld het nooit aangebrachte opschrift - of werd de toren van de biblioteek, toen het hoogste punt van Leuven, beschouwd als een uitkijpst. De tweede hypothese lijkt het meest plausibel.

Amputatie

Voor de tweede keer in 26 jaar brandde de biblioteek volledig uit. De schade was enorm. Van de 900.000 boeken bleven er slechts 15.000 over in de gespaarde vertrekken, zoals de Japanse biblioteek. Bibliotecaris Van Cauwenbergh bleef niet bij de pakken zitten en begon reeds in 1940 aan het herstel van de biblioteek in de lokalen van het Amerikaans Kollege. In heel het land werden studenten en professoren gemobiliseerd om boeken in te zamelen. Uitgeverijen, particulieren en wetenschappelijke instellingen werden aangeschreven voor financiële of materiele steun. Na de oorlog steeg bok het aantal buitenlandse schenkingen. Ondertussen waren ook de herstellingswerken begonnen, zodat reeds in 1946 boeken overgebracht konden worden. In 1947 kon de biblioteek opnieuw in gebruik genomen worden, in 1951 werd het interieur voltooid. Toen in 1961 bibliotecaris Van Cauwenbergh, na 42 jaar dienst, opgevolgd werd door E. Massaux, bevond de biblioteek zich opnieuw op het peil van voor de oorlog.

De laatste 'plundering' van de biblioteek dateert voorlopig uit 1968, toen de tweetalige universiteit gesplitst werd. De biblioteek werd letterlijk in twee gesplitst: de even nummers gingen naar de UCL, de oneven nummers bleven bij de KUL. Een aantal jaren bleven de twee biblioteken naast elkaar functioneren binnen hetzelfde gebouw, tot in 1979, toen de herzelfde biblioteek definitief naar Louvain la Neuve verhuisde, samen met de laatste franstalige fakulteiten. Over die omstreden splitsing doen nog steeds wilde verhalen de ronde. Naar verluidt zouden de franstaligen per trein massa's boeken illegaal naar Louvain la Neuve verhuisd hebben. Aan Nederlandstalige zijde zou er serieus geknoeid zijn met de nummering van de boeken.

De meest recente evolutie situeert zich voornamelijk op het vlak van de deelbiblioteken. De meeste fakulteitsbiblioteken bestonden reeds voor 1970, maar kenden een opmerkelijke groei in de jaren '70 en '80. De uitbouw van die biblioteken moest de gespecialiseerde literatuur dichterbij de gebruiker brengen. De centrale biblioteek werd daarvoor vooral de bewaarplaats van interdisciplinaire lectuur, oudere werken en het historisch patrimonium.

Werner Van den Bergh

't GEBROED ZOMERNACHT

naar 'A Midsummernightsdream' van William Shakespeare
Vertaling en bewerking: Hugo Claus
muziek: Tom Waits Regie: JAN DECLEIR

DI. 12 MAART - 20 u

THEATER STAP
ANTIGONE regie:
ERIC WOUTERS

WO. 13 MAART - 20 u

STADSSCHOUWBURG LEUVEN - res. 016-22.21.13

advertentie

Met haar naar schatting 300.000

GEVAAR: HEREN MET LANGE MANTELS

Mevrouw Wollants zit aan de balie in de Centrale Bibliotheek. Als je de glazen inkomdeuren van de bib opendruwt, zie je net haar hoofd uitsteken boven de houten toog. Aan de balie zitten is voor mevrouw Wollants een fulltime job. Zij weegt en frankiert er ondermeer de brieven die de bibliotheek uitgaan. Verder zit men haar nogal dikwijls telefoneren. Maar het drukt is zij toch in de weer met sleutels aangezien in ruil voor een studentenkaart of een paspoort. In de vestiaire kun je je jas of tas ophangen aan een kabelkapstok of wegbergen in een kastje. Iedereen is verplicht zijn jas uit te doen en grote tassen achter te laten in de vestiaire vóór hij binnengaat. Maar dat gaat niet zomaar vanzelf. "Meestal zijn het studenten die weigeren. Erger is het als het om professoren gaat. Die denken dat ze te betrouwen zijn." Als de bezoekers hun jas nog aanhebben wanneer ze het poortje passeren, moet mevrouw Wollants optreden. Zij opent de deur van het glazen huisje en vraagt

vriendelijk of beslist of men eerst zijn jas wil weghangen. Meestal lukt dat wel. Soms niet.

Laatst kwam er een jongeman in een lange mantel. Op het vriendelijk verzoek van mevrouw Wollants antwoordde hij: "t Is maar voor enkele minuten." Toen dit foeffe niet lukte, gooide hij zijn portefeuille op de balie tegen het glas en schreeuwde hij dat zij verantwoordelijk was als er iets mee zou gebeuren. Bij zijn terugkomst uit de leeszaal lag de portefeuille er natuurlijk nog steeds. Na tien minuten provoceren en intimideren door het glas kondigde hij aan naar de politie te gaan. Hij probeerde zelfs binnen te raken, maar de deur vloog voor zijn neus op slot. Mevrouw Wollants belde hoofdbibliotekaris Roegiers, die de jongeman uiteindelijk heeft kunnen buitewerpen. Zulke dingen gebeuren geregeld. Aan de balie zitten is een ondankbare job. "Wanneer je hen erop attent maakt dat ze eerst hun jas moeten uithalen, lopen ze weg. Ze laten u gefrustreerd achter." (DB)

Een binnenzicht van de Universiteitsbibliotheek van Bagdad, tijdens dat eerste precisiebombardement. Het projectiel werd onschadelijk gemaakt, en prijkt vandaag op een sokkeltje

(Foto Leen Van Lindt)

Universiteitsbib doorgelicht

4 vervolg van p.1

duidelijk te wensen over. In een aantal gevallen is het meer dan een jaar geleden dat een student zich heeft laten zien op de vergaderingen van de Bibliotheekcommissie. Dat is jammer, want zoals Hendrik Bogaert (oud-preses van Economika en lid van de Bibliotheekcommissie) het uitdrukt: "Het is eigenlijk de enige gelegenheid om inspraak te krijgen in financiële aangelegenheden. Daarbij kan ik zeggen dat we toch wat bereikt hebben. Zo konden we gedaan krijgen dat de bibliotheek langer open bleef voor de tuisstudenten, niet alleen 's avonds en op zaterdag, maar ook tijdens de Kerstvakantie".

Over de aankopen wordt op het niveau van de faculteiten en departementen beslist. Ideaal zou zijn dat de bibliotheken daar exclusief voor bevoegd zijn, maar die situatie is helaas eerder uitzondering (rechten) dan regel. Meestal zijn het enkel de profen die over de aankopen beslissen. Het nadeel met zo'n systeem is dat profen wel eens in de verdediging kunnen komen vooral 'high level' werken aan te kopen, die minder geschikt zijn voor studenten. Met andere woorden een soort prive-bibliotheek met middelen van de unief. Nu moet dat

'gevaar' ook niet overdreven worden, aangezien het leeuwedeel van de budgetten naar abonnementen van tijdschriften en reeksen gaat.

Kleintjes

Wat de kollekties betreft, is de bibliotheek van Godeleerheid de koploper onder de fakulteitsbibliotheken. Maar liefst 720.000 banden, tijdschriften inbegrepen. Deze bibliotheek kan echter niet op één hoop met de andere gegooid worden: ze heeft een bewaarfunctie, en dient dus niet alleen om de onderwijsopdracht te ondersteunen. Een belangrijk deel van de kollektie - 120.000 banden - bestaat dan ook uit oude drukken, waarmee boeken bedoeld worden die van vóór 1801 dateren. Ook verwerft deze bibliotheek heel wat boeken door schenking of depot-plaatsing. De laatste formule houdt in dat de bibliotheek niet de eigenaar wordt van de boeken in kwestie, maar dat ze wel in de bibliotheek blijven staan. Drie magazijnen volstaan voorlopig om de bewaaropdracht naar behoren te vervullen. Om plaats te besparen, worden de boeken daar gestockeerd in automatisch verplaatsbare rekken. Zo moet geen plaats vrij gehouden worden voor telkens een

gang tussen twee boekenkasten.

De andere bibliotheken moeten het met beduidend minder stellen. Letteren en Wijsbegeerte beschikt over 270.000 banden. De bibliotheek van Letteren en Wijsbegeerte bestaat wel uit zes departementsbibliotheken: linguïstiek, literatuur, archeologie en kunstwetenschap, geschiedenis, klassieke studies, oriëntalistiek en slavistiek. Economie heeft zo'n kleine 50.000 boeken en 18.000 volumes tijdschriften. Sociale Wetenschappen beschikt over 60.000 boeken en 1700 tijdschriften waarvan 600 lopende. Rechten volgt met 40.000 boeken en 31.100 volumes tijdschriften. Wiskunde en Computerwetenschappen telt 39.000 banden, Geologie en Geografie volgt met 31.000 en Landbouw en Plantkunde met 30.000 op de kampus eksakte wetenschappen. Biomedische wetenschappen ligt met 16.000 boeken en 2000 tijdschriften duidelijk een eind achterop. Maar bij de echte kleintjes horen dan weer bibliotheken als die van farmacie: tussen de vijf- en de zeshonderd boeken, en vijftig tijdschriften.

Reis

Maar deze cijfers zeggen niet alles. Zo geldt een bibliotheek als die van de

rechtsfaculteit als een model, waar rechtsstudenten van buiten Leuven noodgedwongen een beroep op komen doen, terwijl omgekeerd die van de economie de studenten tot uitstapjes naar Antwerpen en Gent verplicht. Ook zijn bijvoorbeeld de dokumenten van de kampus eksakte wetenschappen stukken duurder dan die van humane wetenschappen. Een jaarabonnement op een gespecialiseerd Amerikaans tijdschrift kan meer dan 250.000 frank kosten. Bovendien hechten niet alle fakulteiten evenveel belang aan hun bibliotheek. Zeker niet als ze daarbij nog fors moeten investeren in laboratoria en computers. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat fakulteiten als Godeleerheid en Filosofie respectievelijk tachtig en negentig procent van hun middelen in hun bibliotheek pompen, tegen bijvoorbeeld vijftien procent in de eksakte wetenschappen. Een gevolg van de academische vrijheid, maar ook van het feit dat er arme en rijke fakulteiten bestaan. Een budget van bijvoorbeeld 1.160.000 voor farmacie vergeleken met 7.400.000 voor rechten is daarom niet erg zinnig.

Veelzeggend is dan weer dat van alle ondervraagden de bibliotekaris van economie als enige van zijn dekaan het verbod kreeg om zijn budget te vernemen. Misschien omdat de bibliotheek niet zo'n goede reputatie heeft? Het is een oud zeer: de economen zijn slecht behuurd. Vorig jaar kwam zelfs het plafond naar beneden. Er is al langer sprake van een nieuwe fakulteit. De plannen zouden nu in een vergevorderd stadium zijn. Hoe dan ook, de geheimhouding van het budget wekt op zijn zachtst gezegd geen overdreven verwachtingen over het belang dat de economen toekennen aan een goede bibliotheek. En van de hoger vermelde inspraak in financiële aangelegenheden zal er dan ook niet veel in huis komen.

De hoogte van het budget heeft natuurlijk zijn implicaties voor de personeelsbezetting. De dertien bibliotheken van eksakte wetenschappen beschikken samen over vijftien voltijdse personeelsleden: tien in de bibliotheken plus het personeel van de kampusbibliotheekdienst, dat soms het personeel in de afzonderlijke bibliotheken vervangt. Geneeskunde beschikt over elf voltijdse en twee part-time krachten, hierbij moet wel aangestipt worden dat het om twee bibliotheken gaat: een op Gasthuisberg en een in het Sint-Rafaëlziekenhuis. Godeleerheid beschikt over vijf mensen, maar doet daarenboven een beroep op jobstudenten en vrijwilligers. Rechten heeft zeven en een half mandaten, economie vier full time medewerkers. De kleinste bibliotheken, zoals deze van farmacie, moeten het stellen met één bibliotekaris. Een beperkte bezetting heeft natuurlijk een weerslag op de openingsuren.

In theorie zijn alle bibliotheken aangesloten op het Dobis-Libis systeem. Sommige bibliotheken hebben nog meer mogelijkheden. Bij letteren en wijsbegeerte, maar ook bij godgeleerheid,

rechten en farmacie, kun je met de computer ook artikelen opzoeken. Met een beetje handigheid - en als de bestanden up to date gehouden worden - kun je zo over een wetenschappelijk onderwerp snel een behoorlijke bibliografie samenstellen.

In praktijk hebben sommige bibliotheken echter meer boeken dan in Dobis-Libis vermeld staat. Bij godgeleerheid zijn alleen de boeken die in de open rekken staan integraal in het computerbestand opgenomen. Hetzelfde geldt voor de boeken die vanaf 1960 verschenen zijn. De rest is slechts gedeeltelijk opgenomen, maar daar wordt aan gewerkt. Bij farmacie geldt een andere reden waarom boeken niet opgenomen zijn in Dobis-Libis. Heel wat profen hebben met eigen middelen een bibliotheek aangelegd. Ze zijn wel bereid die ter beschikking te stellen van hun studenten, maar willen toch vooral geweten hebben dat het hun boeken zijn.

Anna

De besparingen die het Sint-Annalplan vanaf 1986 aan de universiteiten oplegde, zijn ook in de bibliotheken hard aangekomen. Nominiaal zijn de budgetten over het algemeen niet verminderd, maar de stijgende prijzen en de vermeerdering van het aantal publikaties hebben de beheerders tot drastische koerswijzigingen gedwongen. Met rationalisatie alleen (onder andere met het samenvoegen van bibliotheken en met het afschaffen van dubbele abonnementen) reedt men het niet. Er moeten pijnlijke keuzes gemaakt worden. Zo opeerde de rechtsbibliotheek vroeger voor een volledige kollektie van het Belgisch recht, en een representatieve keuze van het buitenlands recht. Door de besparingen zijn die ambities moeten teruggeschroefd worden tot nog altijd een volledige kollektie Belgisch recht, het belangrijkste van wat op Europees terrein verschijnt en de basispublikaties van het buitenlands recht.

Andere bibliotheken hebben veel dieper moeten snijden. Bijvoorbeeld in sociale wetenschappen en letteren en wijsbegeerte zijn abonnementen van belangrijke tijdschriften opgezegd. Dit valt te verklaren doordat de verdeelsleutel voor de budgetten die toegekend worden aan de fakulteiten afhankelijk is van het aantal studenten. Door de dalende studentenaantallen in sommige richtingen, werden deze dubbel getroffen. Dit is een wetenschappelijk onverantwoordelijke praktijk. Het is niet omdat een bepaalde studierichting een tijd lang minder studenten trekt, dat ze dan ook minder boeken zou nodig hebben. Bibliotheken dreigen zo door tijdelijke krismaatregelen voor lange tijd in de problemen te raken. Er is daarom - en niet alleen voor bibliotheken - alles voor te zeggen om aan de fakulteiten een vast minimum-budget toe te kennen.

Dirk Boeckx
Luc Janssens

partners

STUDENT

Je wil wel wat bijverdienen.

- Iets interessants.
- Een pluspunt voor je curriculum.
- En goed betaald.
- Ben je vlot, dynamisch en min. 18 jaar?
- Kan je je regelmatig 5 halve dagen/week vrijmaken? (tussen 9-12u30 en/of 14-17 en/of 17u30-20u30)

Aarzel dan niet en kom telefonische enquêtes doen in onze kantoren te 1000 Brussel (gemakkelijk te bereiken).

Interesse?
Draai vlug 02/513.29.05.
Ref. 014-38

advertentie

De fantastische film in 't Stuc

Waanzin en horror à gogo

Terwijl in Brussel van 8 tot 23 maart het groots opgezet festival van de fantastische film plaatsvindt, houdt het Stuc het van 4 tot 7 maart eerder bij een bescheiden, niettemin kwalitatief hoogstaand nevenproject. In Brussel fikseert men zich op de avant-premières, recente films en een retrospectieve van de Oosterse film. Dit genre is daar immers sterk vertegenwoordigd. Het Stuc brengt een eigen selectie van vier verschillende films uit het fantastische genre. De laatste dag van het project is er hierover een debat met 'kenners ter zake': Louis Danvers (Le Vif-L'Express), Patrick Duynslaegher (Knack), Charles Tatum. Verder zullen er nog Roland Lethem en Hans Leenders (Festival van de Fantastische Film) zijn.

'Company of Wolves', 'Prince of Darkness', 'Night of the Living Dead' en 'Chinese Ghost Story': de titels van de gepresenteerde films verraden alvast hun ware inborst. De regisseur wil met de aanwezigheid van spoken, duivels, zombies, wonderwezens en konsoorten in de films een irrationeel werkelijkheid creëren. Deze bovennatuurlijke gedrochten zijn veelal de ongewenste bezoekers aan huis van een onschuldige gezelschap. Hun normaliteit wordt bedreigd. Dit is alvast één van de vaak toegepaste stramien in het horrorgenre, zoals te zien was in 'Poltergeist' en de 'Witches of Eastwick'.

Het fantastische filmgenre is een overkoepelend begrip dat zowel horror, sprookjes als science fiction inhoudt. Dat genre is trouwens reeds vrij oud: zowel 'The Incredible Shrinking Man' (1957) als 'Star Wars' (1976) van George Lucas vallen hieronder. Onder horror verstaat men zowel de films die met monsters, schizofrenen of psychopaten te kampen hebben. Een klassiek voorbeeld hiervan is Psycho (1960) van de spreekwoordelijke *master of suspense* Alfred Hitchcock (1960). Ook films waar de natuur zich wrekt hebben zich ontwikkeld tot een heus sub-genre. Een voorbeeld hiervan is 'Piranha' van Dante (1980), een parodie op Jaws.

Satanische aspecten komen weliswaar ook terug aan bod. Bijvoorbeeld in Polanski's huiveringwekkende 'Rosemary's Baby' (1968), waar de echtgenoot een duivelspakt sluit met de buren. Of zoals in 'Carrie' (1976), waar het afschuwelijke, vaak bezeten kind de toeschouwer doet huiveren. Vaak nog gruwelijker - in het plat-commerciële circuit vaak op het wansmakelijke af - zijn de kannibalistische praktijken, vlot beoefend in de klassieker 'Night of the Living Dead' (1968) van Romero. Romero wordt wel eens de peetvader van de moderne horror genoemd. Hij kan zonder schroom vergeleken worden met een hedendaagse Cronenberg (van 'The Fly') of met Carpenter. Laatstgenoemde heeft trouwens een heus horror-palmares bijgeschaarld: 'Halloween' (1978), 'The Thing' (1982), 'Christine' (1983), 'Starman' (1984) en 'Prince of Darkness' (1987), waar stevast duivelse bezetenheid centraal staat.

Beest

Oorspronkelijk behoorde de triller niet tot het fantastische genre. De akteuele triller is meestal zo doordrongen van fantastische invloeden, dat deze nauw bij dit laatste genre aansluit. Op het Brusselse festival staat de triller alvast op het programma. 'A Chinese Ghost Story' (1987) van Ching Siu Ting zal zowel in Brussel als in Leuven getoond worden.

De mogelijkheden van de echte fantastische film werden in het begin van deze eeuw op verschillende wijze uitgediept. Méliès begon onmiddellijk met allerlei vormen van trage. Lumière daarentegen ging waarheidsgetrouw te werk. Film was dan ook in de eerste plaats een technisch wonder en diende tot volksvermaak. Verder liggen de roots van de fantastische film in het expressivisme van de jaren twintig. Het was de periode van het Duitsland vóór Hitler, met (vanzelfsprekend zwart-wit) klassiekers als 'Nosferatu', de tweedelige

Nibelungen-cyclus of 'Das Kabinett des Dr. Caligari'.

Een eerste, ware opleving van de fantastische film is vast te stellen in de jaren '50, met de opkomst van de televisie. Deze werd immers een gedachte concurrent en moest ten alle prijze overbluft worden. Op het grote filmdoek kwamen de fantastische elementen immers zoveel indrukwekkender over dan op het kleine scherm. De naoorlogse tijdgeest, met de vrees voor het kommunisme als nieuwe vijand en de atombomb, zorgde voor een resem fantastische films zoals 'Invasion of the Body Snatchers' (1956) van Don Siegel of van Stanley Kubrick met 'Dr. Strangelove', met de sprekerende ondertitel 'How I learned to stop worrying and love the Bomb' (1964).

Ook gepatenteerde *outsiders* als Jean Cocteau en Luis Buñuel maakten ook wel eens een zijspoging naar de fantastische film. Dit betekende echter

niet dat iemand als Cocteau zich konstant tot dit genre bekende. Cocteau was eveneens zeer bedrijvig op het literaire en plastic vlak. Zo heeft hij in Frankrijk de binnenwanden van enkele kapellen volgetekend. Hij was dus geen professionele filmmaker. Dit had nogal eens fouten in de ensceneringen tot gevolg. Cocteau zelf stoorde zich daar niet aan. Hij stelde dat "de fouten zo krachtig moeten overkomen, dat ze ophouden fouten te zijn".

Deze aparte beoordeling geldt ook voor andere films. Een film is maar al te vaak een boullabaise van verschillende genres. Patrick Duynslaegher zegt in dit verband over de fantastische film: "Het is een rijk gevarieerd genre dat alle wegen opkent. Een beoordeling over het genre in het algemeen is tamelijk moi-

lijk en niet ter zake doende omdat er te veel verscheidenheid is. De echte fantastische film is een genrefilm zoals bijvoorbeeld de vampierfilm, waar ieder maker zijn eigen visie van kan geven." Volgens diezelfde kritikus is het fantastische genre zeker niet inferieur tegenover andere genres en kan zo'n film een zeker zo grote betekenis hebben. Stanley Kubricks '2001 - A Space Odyssey' is zo'n film waarvan het belang en de invloed op de recente filmgeschiedenis algemeen erkend worden.

Door de technische vooruitgang werkt men de laatste decennia meer met speciale effecten en wordt de trukendoos maar al te graag bevoengeald. De experts weten er zich zeer precies van te bedienen. Maar overdaad schaadt, en vele films gaan op die manier de mist in. Met mondjesmaat gebruikt, kan er

nochtans wel harmonie zijn tussen de techniek en het verhaal. Een schoolvoorbeeld was de kaskraker 'ET' (1982) van Steven Spielberg. Spielberg is een belangrijke figuur geweest voor de heropleving van de fantastische film. Zijn immens succes met films als 'Jaws', 'The Goonies' of 'The Gremlins' bevestigt dit.

Vaak zijn ook verhalen uit de fantastische literatuur verfilmd, werken van bijvoorbeeld Guy de Maupassant en Edgar Allan Poe. Er is bijvoorbeeld de verfilming van Poe's 'Murders in the Rue Morgue'. Ook in de Vlaamse Fantastische Film gaat men vaak terug op de geschreven literatuur. Een bekend werk in dit genre op Vlaams nivo is 'Malpertuis' (1973), gebaseerd op het gelijknamige werk van Jean Ray en gerealiseerd door Harry Kümel. Deze is nogal bedreven op dit vlak. Een andere film van hem is - let op de titel! - 'Dorst naar bloed' uit 1971.

Verder neemt André Delvaux in België een belangrijke plaats in met de verfilming van magisch-realistische werken uit de literatuur. Zo verfilmde hij Johan Daisnes 'De Trein der Traagheid'. Duynslaegher ziet geen beweging in de Vlaamse Film, laat staan in de Fantastische Vlaamse Film, buiten de enklengingen als Malpertuis of een paar magisch-realistische films. De Vlaamse Film beschikt natuurlijk niet over vele financiële mogelijkheden en is onderhevig aan toevalligheden.

Vanwaar nu het overweldigende succes van de internationale fantastiek? Een reden zou kunnen zijn dat de kijker in zijn comfortabele zetel veilig neergeplaat zit, maar via de film zijn stoutste dromen of nachtmerries kan beleven. Die hij in het dagelijkse leven bovendien nooit meemaakt. Hij geniet huiverend van snoodaards en waanzin op het scherm. Iedereen denkt er natuurlijk het zijne over. In ieder geval: in 't Stuc is het horror à gogo.

Leen Eelen

Wisseltheater in het Stuc

Gevaar: overstekend wild

Wanneer Guido Gezelle in een stad was, verlangde hij ernaar thuis te zijn. En wanneer hij thuis was, verlangde hij weer naar de stad. Echte reizigers zijn altijd onrustig, en daardoor steeds op reis, zij het misschien louter in hun hoofd. Baudelaire schreef hierover: echte reizigers zijn alleen degenen die vertrekken om te vertrekken. Akteurs zijn vaak echte reizigers. Zij bezoeken vele plaatsen van de verbeelding. Zij moeten zich letterlijk ook heel vaak verplaatsen om hun beroep te kunnen uitoefenen. Wisseltheater maakte hierover een voorstelling.

Onder de naam Wisseltheater creëerden Pierre Callens, Neil Cadger, Paul Cauff en Craig Weston in 1985 'Outpost', gebaseerd op improvisaties rond de notie 'toeval'. De voorstelling bleef tamelijk onopgemerkt, maar werd toch door Dirk Pauwels, artistiek leider van het Gentse Nieuwpoorttheater interessant genoeg bevonden om het vieraal de mogelijkheid te bieden een nieuwe productie op poten te zetten. Dat resulteerde in het onvolprezen, detectieve-achtige 'Où est la bête?', in een regie van Leah Hausman.

In 1988 volgde dan 'Pantagonian Night', een voorstelling waar het reismotief voor het eerst centraal stond. De acteurs maakten gebruik van eigen belevingen, al dan niet verzonnen. Als achtergrond gold het boek over Patagonië van Bruce Chatwin. Toen werd het een tijdje stil rond het gezelschap. De acteurs waren aan-nieuwe lucht toe. Callens en Weston gingen werken bij onder andere Speeltheater, RVT, De Tijd en het Zuidelijk Toneel. Neil Cadger keerde terug naar Canada.

Intussen zijn Callens en Weston alweer een aantal maanden aan het samenwerken. Zij besloten na veel lectuur en enkele belevissen een voor-

stelling te maken over reizen. Die idee sluiserde al een tijdje bij hen, zelfs al tijdens de werkreperties voor 'Pantagonian Night'. Ineke Nijssen, die Callens tijdens zijn uitstapje naar het Speeltheater ontmoette, kwam het gezelschap verzoegen. Dit trio gaat in 'Wolk' met de auto op reis, het is tegelijk ook een reis door de woonkamer. Wat gebeurt er als een Canadese eiland die de verkeersregels niet kent, plots de straat oversteeft? Is het dit toeval, of is het noodlot verantwoordelijk voor de duffe klap? Waar bevindt het trio zich? Op de weg, ja, maar waar? Niets is zeker, behalve het feit dat iemand de hevige ontmoeting met de eiland niet overleefde.

Een voorstelling als een aksident, dus vooral en toeval tegelijk. De acteurs van Wisseltheater vertrokken niet vanuit een vooropgestelde formule. Er was geen bepaalde verhaallijn en structuur waarin gewerkt werd, maar via muziek, gedichten (onder andere van Baudelaire) of filosofische theorieën omtrent de ironie van het lot (onder andere van Jacques Manot) en vooral de eigen verbeelding ontstond een associatief geheel. De associatieve methode hebben Callens en Weston trouwens geërfd van de Parijse school van Jacques Le Coq, waar het duo elkaar ontmoette.

Wolken

De methode van Le Coq vertrekt vanuit de persoonlijkheid van de acteur en zowel het uiterlijk als het eigen verleden speelt daarbij een rol. Met een schoolmeester met flaporen valt volgens Jacques Le Coq wel wat te doen. Iedere acteur vertrekt vanuit een bepaalde reflectie over zichzelf, zijn of haar lichaam en ideëngoed. De acteurs beginnen van daaruit te improviseren, en door samenspel ontstaan allerlei associaties, tot de verhalen of een vaak onrechtstreekse manier in mekaar haken. Zo is ook 'Wolk' een syntese van vier verschillende individuen, die het elk

op hun beurt hebben over op-weg-zijn en over de niet altijd duidelijke vergeenput van emoties bij een afscheid.

Omdat er een vrouw meespeelt, wordt het geen mannenvoorstelling, zoals dat vroeger bij Wisseltheater wel het geval was. Zij brengt een totaal andere wereld in, die daarom niet seksueel

Paul Demets

getint hoeft te zijn. Toch kan het niet goed gaan: twee mannen en één vrouw in een auto, dat moet een confrontatie opleveren. Aan de toeschouwer wordt de keuze gelaten om een zijspoor in het konflikt te zoeken, of eerder oog te hebben voor de plekken waar de emoties mekaar over de rug steken. Zoals ook wolken soms tegen elkaar gaan wrijven.

'Wolk' van Wisseltheater, op donderdag 7 en vrijdag 8 maart om 20.30 u in het Stuc.

STUFFED PUPPET THEATRE MACBETH AAN HET KORTSTE EIND

Minnepoort - Het voorbije Poppenfestival van het Dommelhof in Neerpelt zocht naar vernieuwing door voorbij de eigen grenzen te gaan kijken: het konfronteerde poppentheater met andere kunstvormen. Zo waren er aantal groepen die naast het spel met de poppen ook akteerden. Neville Tranter, de man achter de maskers van Stuffed Puppet Theatre, deed dat ook. Hij licht sleutelpassages uit Shakespeares 'Macbeth', en treedt als het hoofdpersonage tussen zijn poppen naar voren. Op die manier krijg je een demonstratie van de afsplitsingen waarmee de personages in 'Macbeth' behept zijn.

Tranter, van opleiding zowel acteur als poppenspeler, morrelt nogal graag aan de deuren die de verschillende kunstvormen van elkaar afsluiten. Dat leverde reeds een heel aantal merkwaardige voorstellingen op, waarin hij vooral de grenzen tussen realiteit en illusie verkennt, maar dat doet kunst natuurlijk altijd. Het Stuffed Puppet Theatre, dat in 1976 door de Australiër werd opgericht, heeft zijn thuisvesten in Amsterdam. Na zijn succesvol optreden in 1976 op het 'festival of Fools', vond hij Amsterdam "te gek" en vestigde zich in Nederland. Bij ons werd hij bekend met 'De Zeven Hoofdzonden'. In dit stuk baseert Tranter zich op een scène uit de Faust van Christopher Marlowe. Hier draagt Tranter nog maskers, maar vanaf 'Manipulator' en 'Underdog' treedt hij in eigen persoon op de voorgrond en speelt zijn personage en dat van anderen.

Dragen wij maskers om elkaar beter in de ogen te kunnen kijken? Bij Macbeth is dat alleszins het geval. Gedreven door de machtswellust en opgejaagd door zijn vuurspuwende vrouw doet hij een goot naar de koningskroon. Daarbij worden alle vijanden onbevindelijk uit de weg geruimd, omdat hij bang is dat zij getuige waren van de koningsmoord. Macbeth vecht daardoor op de duur alleen nog tegen zijn eigen verschroeiende ambitie. Meestal ontardt dit in een potje vuurwerk tussen meneer Macbeth en zijn lady, maar hier laat Tranter wel duidelijk naar voor komen hoezeer Macbeth in de greep zit van zijn vrouw. De vrouwenfiguur is zo uitvergroet als haar borsten, die een indicatie moeten zijn voor haar slechte invloed op hem.

Tranter grijpt ook terug naar bijbelse motieven. Zo beeldt een kleine pop, in de vorm van een slang, de verleiding uit. Zij knaagt aan Macbeth telkens wanneer hij zijn geweten onderzoekt. Ze wordt op het einde, met de komst van de waarkrochten, wel in de hoek geklemd, maar dan is het al te laat. Zo laat Tranter op een dubbele manier zien dat de mens gemanipuleerd wordt: door de anderen, en door zichzelf, omdat hij een masker opzet. Kan de mens volledig terugredtten achter zijn masker en verstenen? Tranter geeft het grimmige antwoord. (PDM)

'Macbeth' door Stuffed Puppet Theatre, in Auditorium Minnepoort, op 5 maart om 20.30 u.

ZOEKERTJES

- Bère: u bent een goed mens. Mxxx
- Voor (knappe) blonde van knapper met kenmerken: volgende zitting op di., 20.45u. aan stadhuis. Belooft! Ciao!
- Verloren: di. 19.2 Eagles: veel te lief blond meisje, donkere rok, lichte blouse. Wilde heel graag naast mij in de zeels gezinkten. Kon ook heel goed 'lekker beest' roepen. Tot di. 21.00u. Blauwe Schuit?
- Gelukkige verjaardag voor Heidi-tje. Op 28 februari bereikte zij de drempel van 20 jaar. Hiep hiep hoera, paling pladijs... Groetjes van uw Stuc-kollega's.
- Doetje. Zelfs in woorden van bitterste kou, spaar ik al mijn hitte voor jou. Panpi.
- Beste mensen, nu de Golfoorlog voorbij is, misschien een beetje aandacht voor D.N.A.? Dank u, D.N.B.
- Ik vind Limburgers toffe mensen (Kobbe soms ook). Mxxx
- Eva, goede fee, om het even waar, hoe en wanneer...

- Side-seeing 's Gravenwezel by night with tass on your side, but no nod. Bert Verdoodt, je was onze redder in nood! Met dank!
- Aan Veto's kruiswoord-auteur: 1 vertikaal is met EA in plaats van I. Niet aan Veto's kruiswoord-auteur: Schat, weet jij waar Andromeda is? Kepheus.
- Heb je problemen, en weet je geen raad? Kom dan naar Bert, 31 Blijde Inkomststraat!
- Aan King GB (Inno-BM) betreffende: Schaakmatchke. Na 4 weken Zwitserland en apres-ski volgende zet (van de PC na 35164321654882 mogelijkheden) pion D5 slaat E4! Anabolijke.
- Aan BB (Bijzonder Belachelijk) betreffende: winnende Schaakmatchke. Volgens ALMA-resolute 666 wordt U gedwongen onvoorwaardelijk te kapituleren. Anders barst de Moeder van Alle Schaakspelen los in een Jihad. Voel deze Scud naar eens op uw schuilkerde: F8 neemt stelling op B4. Sjalom! Anabolijke.
- 'Francis' - grap of geen grap - in ieder geval bedankt voor de mooie roos. Kom eens langs. I.

- Ik ben op zoek naar muziek van het schotse hardpou 'Sileas'. Wie leent mij een cassette of cd met hun muziek? Georges, Blijde Inkomststraat 56.
- Met de pepsistroom meedrijven kan een grassprietje ook.
- Verloren in Politika-kafee: bruine lederen boekentassen te herkennen aan een stempel in de binnenkant.
- Ha Fabiaan van groep T, heb nog 2 toetsen gevonden op interf, songfestival...Groeten van uw potvriendje Dieter De Clerck.
- Klaar de pannekoek, samen flensjes bakken in zalige stemming; je bent jong en je wilt wat, je bent wild en je... Jo de verschrikkelijke.
- Frans en Francine, Chris en Kris, Boudevin en Fabiola of toch maar Geert en Greet?
- Goed nieuws voor de fans van Eigentijdse Jeugd: onze eerste bootleg is af.
- Veel beterschap met je hersen(?)schudding, Jacky. Wij weten toch al wie Laura Palmer heeft vermoord, lekker peuh! Tschüs.
- Mie, I babe you too dear. Keep drinking vodka. En also lots of loof for Stevie.
- Love me, but never leave me. Volgende week pekesstoemp met worst.
- Petronella, hoe was het met je zus? En wat heb je bij de vetoredactie mispouterd??
- Steken en ontsteken-hang dat maar eens in kalligrafische letters boven je bed Fred.
- Dood of levend: de persoon die sinds de 25ste mijn liefste bereidt (herenfiets, statig, met trommelremmen, waarschijnlijk pas herverfd). Sla die neer, kruisend ende verneder haar: zijn nagelacht zal verdorren in zijn schoot. Fiets! Kom terug naar je baasje (Nobelestr. 11/3). Het is geen fiets om lang gezond op te rijden.
- Noch om fatsoenlijk op te leren, spelen blijkbaar.
- Aan Spinnekoep: aan welke kant van het bed ligt die bengel nu? En was het echt zo'n eternal flame? Vanwege de pers.
- Muchos groetjes aan Gielde, s-dère, mirre en pee. See u dinsdag om 8 uur in Superclub! Welke film draaien ze dan?
- Guy, duizend maal sorry! Het was inderdaad te grof... Ik zal de volgende maal eens een keer of twee nadenken. Aanvaard mijn eskuses, aub. Een vriend.
- Heidi, kop op! Vanwege je vrienden.
- Lolita, kusje van je welriekende dreef.

- Gezocht: Studentenkamer. Bel naar Christel 02/673.99.00 of 011/32.10.80 (weekend).
- Zwarte Raven, ben in bezit van zwarte lingerie; wanneer vind je initiatie plaats? Mister one is al besteld voor de boete. Wulpse Lieve.
- Hoi, liefste skoutsstudentjes. Bedankt voor je talrijke opkomst! Omwille van het succes blijven we met mekaar contact houden, okée? Voor een babel: ma. 11/3 vanaf 21.57u. in 2PK Van Evenst. Tot dan.
- Derrick, van de eenjies weet ik het niet, maar ik was in ieder geval op onze afspraak. Het spit me dat ik weer eenzaam bent, veel kan ik daar echter niet meer aan veranderen, want ik ben sinds Valentijn niet eenzaam meer. Een berouwdul meisje.
- Alle typer: zeer verzorgd en bijzonder voordelig, slechts 50fr./biz, gratis proefdruk, op kot ongeveer 1 en teruggebracht. (tel. na 18.33u. 016/81.72.51).
- Verloren op 21/2: wollen reuzesjal zwaartegroen-blauw (getekend: Tom Rooyackers) met diepgewortelde gevoelswaarde (snif, snif). F. Vermeulen 1 tegen steun beloning 5/1.
- Bok, voici een verdediging waar Saddam nog een puntje aan kan zuigen: paard G1-E2. Alee, kadee! BB

Tikkantoor Devano
016/23.98.70

Tekstverwerking
Laserprinting ★ Lay-out
Dactylografie

Boeken, tijdschriften, cursussen, thesissen,...

Professionele aanpak
Jarenlange ervaring

T. & K. Van Nooten-Dehaes
Wiskelsesteenweg 54
3020 Herent

advertentie

KAFFEE THEORIEEN

WAT BEN IK Z?

EEN AUSTRALIËR AAN DE VERKEERDE KANT VAN DE WERELDBOL

WHAAAAA HAHA!

HAHAHA! WHAAAA HAHA!

HAHA HAHA HAHA!

GEWELDIGE MOP EIGENLYK!!

HAHA HAHA HOHO

DIE VIND IK ALTYD SCHITTEREND

MAAR ZE ZOU NOG VEEL BETER ZIJN ALS IK ZE NIET ZELF UITGEVONDEN HAD...

NIX

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

Horizontaal - 1 Held uit gelijknamige strip en film (2 woorden)
2 Opstootje - 69 cm - 1 hektoliter 3 Lansier - Damesjapon
4 Ingenieur - Bergketen 5 Spuende zoogdieren - De goede man
6 Egyptische zonnegod - Onafgebroken 7 Gaatjesmaker - Lekkerrij uit Rome 8 Rivier in Noord-Frankrijk - Ongerijmd 9 Veel kritische zin bezittende 10 Opvolg - Geskoord punt.

Vertikaal - 1 Neerslag 2 Dun, ijl - Slangvormige vis - Rondhout
3 Eis - Eerste koning van Israël 4 Anijsbrandewijn - Plat, ovaal vat
5 Voegwoord - Nat - Pers. vnv. 6 Verlichting - Onnozel
7 Onverkocht gedeelte 8 Verklaar geldwaardig papier waardeloos
9 Kommunistisch land - Vervalst 10 Zich zeer zelf ingenomen gedragen.

JO MEUWISSEN

Alle verhuur video-, klank- en lichtmateriaal voor seminars, evenementen, optredens en fuiven

BARCOVISION: 5000 fr.
DISCOBAR: 4000 fr.

tel. 016/201.301

advertentie

Agenda

AD VALVAS

DOOR ANN VANDERMAESEN

MAANDAG

- 10.00 u **VIDEO** Twee videoproducties (samen 110 min.) van Peter Greenaway worden op aanvraag tussen 10.00 en 18.00 vertoond, van 4 t/m 8/3. In TV 'Dante' wordt de Divina Commedia op een eigenzinnige manier door Greenaway geanalyseerd; in 'Les morts de la seine' geeft Greenaway gestalte aan zijn obsessies: mensen, water, de dood en het katalogiseren van gegevens, in '1 Stuc, toeg. 100/100.
- 20.00 u **TEATER** Compagnie Aimé De Lignière brengt 'Carmina Burana', een vertolking van de middeleeuwse Carmina, op muziek van Carl Orff en gedanst door 12 danseressen, in de stadsschouwburg, toeg. 150-350, org. CC Leuven.
- 21.00 u **FILM** Nicht Versöhnt, een film van Jean-Marie Straub (Duitsl., 1965) over de frustraties van een halve eeuw Duitse geschiedenis, zoals ze ervaren worden door drie personages, in '1 Stuc, toeg. 100/130.

DINSDAG

- 20.00 u **FILM** Route 1 USA, een film van Robert Kramer (VS, 1989) over een cineast en een akteur die tijdens de terugkeer naar hun geboorteland een balans maken van hun persoonlijk verleden en van de geschiedenis van de grootmachten, in '1 Stuc, toeg. 100/130.
- 20.00 u **TEATER** Het Nieuw Ensemble Raamteater brengt 'Een Spel van Liefde en Toeval', een misverstand-komedie met alle mogelijke variaties op het tema liefde, in Stadsschouwburg, org. CC Leuven.
- 20.00 u **VOORDRACHT** over 'Karnak, 2000 jaar bouwgiedenis', door R. Preys, in MSI, toeg. 90/120/170, org. Egyptologische Vlaanderen vzw.
- 20.30 u **LEZING** over 'Mensen in Israël en Palestina. Een maal en één gewicht.', door Ludo Abicht, voorzitter Masereelfonds, in C.C. Oratorienhof, Mechelsestr. 111, org. Masereelfonds Leuven.
- 20.30 u **TEATER** Stuffed Puppet Theatre brengt 'Macbeth', een verhaal waarin de held tevens de antheid is, gebaseerd op Shakespeare's Macbeth, in Aud. Minnepoort, toeg. 250/300, org. CC Leuven.

WOENSDAG

- 13.00 u **KABARET** Heren op Zicht brengt 'Zicht op Heren', een liedjesprogramma met o.a. werken van Tom Waits, Vivaldi en Jules De Corte, in Rekreatiezaal Arenbergwoonwijk, Groenveldlaan 3, Heverlee (tegenover Alma III), toeg. gratis, org. Kultuurkommissie.

- 14.00 u **FILM** Ongewijde aarde, een film van T. Lensink (1967), in Vlaams Filmmuseum, Boekhandelstr. 9, org. DAF.
- 20.00 u **FILM** Route 1 USA, een film van Robert Kramer (VS, 1989) over een cineast en een akteur die tijdens de terugkeer naar hun geboorteland een balans maken van hun persoonlijk verleden en van de geschiedenis van de grootmachten, in '1 Stuc, toeg. 100/130.
- 20.00 u **FILM** Das Neue Kino: Katzelmacher, een film van Rainer Werner Fassbinder (BRD, 1969), van woensdag t/m dinsdag 12/3, telkens 20.00u, in '1 Studioke, toeg. 100/125, org. DAF.
- 20.00 u **FILM** Louisa, een woord van liefde, een film van P. Collet en P. Drouot (1972), in Vlaams Filmmuseum, Boekhandelstr. 9, org. DAF.
- 20.30 u **VIDEO** TV Dante (Ned./GB, 1988) en Les morts de la Seine (Ned./Frankr./GB, 1989), twee videoproducties van Peter Greenaway, in '1 Stuc, toeg. 80/100.

DONDERDAG

- 20.00 u **KONCERT** door Ensembles Kamer muziek Lemmensinstituut, met blaaskwintet, saxofoonkwintet, koperkwintet en perkussie-ensemble, in Concertzaal Lemmensinst., Herestr. 53, toeg. 150/200.
- 20.00 u **KONFERENTIE** op de vastenkonferentie zal Prof. Catharina J.M. Halkes spreken over '... en alles zal worden herschepen', in MSI, org. Broederlijk Delen.
- 20.00 u **TEATER** Toneelgroep De Reynaertghesellen brengt 'Equus', een stuk van P. Shaffer, in Stadsschouwburg, org. CC Leuven.

EOOS

Di 5/3 om 21.00 u: Kafeesportevening, in Permanentie. Do 6/3 om 21.00 u: Redaktievergadering, in Permanentie. Do 7/3 om 21.00 u: Gocktallavond, in Permanentie.

POLITIKA

Ma 4/3 om 24.00 u: Afsluiting inschrijvingen Kringverkiezingen. Wo 6/3 om 21.30 u: Free Podium in Isol.

PSYCHOLOGIE

Ma 4/3 om 20.30 u: Raad van Beheer, vzw Psychologie, in Kringlokaal. Di 5/3 om 22.00 u: Cntraden van Concilium Triste Bararorum, in Shrink. Do 7/3: Vlaamse vedetten-avond in de Shrink. In de namiddag: Vlaamse kermiss, in Shrink.

ROMANIA

Ma 4/3 om 20.00 u: Feestweek - Profenkwis, in MSI. Om 23.00 u: Jeneveravond, in Permanentie. Di 5/3 om 20.00 u: Free-podium en fuif, in Lido. Do 7/3 om 21.00 u: Italiaanse avond, in Fak. Vr 8/3: Poi-sul-dag-stapen.

- 20.00 u **VOORDRACHT** L. Van Goitsenhoven (Accountend IDAC) zal het hebben over 'Loon- en weddentrekkingen en de belastingen', in Vrijzinnig Huis, De Beriotstraat 6, org. UPV (Uitstraling-Permanente Vorming) OVB kern Leuven.
- 20.15 u **KONCERT** Het Universitair Harmonie Orkest speelt o.l.v. Frans Cuyppers een gevarieerd programma van lichte en klassieke werken van o.a. Sibelys en Tordini, in Grote Aula, Maria-Theresiakollege, toeg. 100/150.
- 20.30 u **TEATER** Wisselwater brengt 'Wolk', een voorstelling over twee mannen en vrouw die tijdens hun reis een tragisch ongeluk meemaken, in '1 Stuc, toeg. 180/250.
- 20.30 u **VIDEO** TV Dante (Ned./GB, 1988) en Les morts de la Seine (Ned./Frankr./GB, 1989), twee videoproducties van Peter Greenaway, in '1 Stuc, toeg. 80/100.
- 21.00 u **OPTREDEN** in het kader van Ora Jazz: optreden van Jan Mues Kwartet, in C.C. Oratorienhof, Mechelsestr. 111, toeg. gratis.
- 22.00 u **KONCERT** The Serenes, in Zaal Belgisch Kongo.

VRIJDAG

- 20.00 u **TEATER** Toneelgroep De Reynaertghesellen brengt 'Equus', een stuk van P. Shaffer, in Stadsschouwburg, org. CC Leuven.
- 20.30 u **TEATER** Wisselwater brengt 'Wolk', een voorstelling over twee mannen en vrouw die tijdens hun reis een tragisch ongeluk meemaken, in '1 Stuc, toeg. 180/250.

ZATERDAG

- 20.00 u **TEATER** Toneelgroep De Reynaertghesellen brengt 'Equus', een stuk van P. Shaffer, in Stadsschouwburg, org. CC Leuven.

ZONDAG

- 11.00 u **KONCERT** Zondagmiddagconcert door Piet Van Bockstal (hobo), in Aud. Minnepoort, toeg. 100/150, org. CC Leuven.
- 15.00 u **AKTIE** De Leuvense Gidsenbond organiseert een wandeling met koninklijke allures onder de slogan: 'Met een gids op stap', in Martelarenplein (station), hoek Bondgenotenlaan, toeg. gratis, org. Leuvense Gidsen Bond.
- 15.00 u **TEATER** Poppentheater Houtekop brengt 'Cirkus tussen de sterren', een clownesk science-fictionverhaal, in 1 Kersouwe, Naamsestr.-Hallengang 1, toeg. 45/55/85, org. CC Leuven.

MAANDAG

- 20.00 u **KONCERT** I Fiamminghi, het Belgisch Kamerorkest, brengt o.l.v. R. Werthen en met soliste F. Spinguel (cello) werken van o.a. Schubert en Tchaikowsky, in Stadsschouwburg, toeg. 200-500.
- 21.00 u **FILM** Moses and Aron, een film van Jean-Marie Straub (Duitsl., 1974) over een strijd tussen Moses en Aron om het leiderschap, in '1 Stuc, toeg. 100/130.

Een neutraal beest kan niet bestaan

Naar het schijnt brengt Leo Apostel nooit zijn boeken terug die hij zo om de drie maanden komt uitlenen in de bibliotheek van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte. De dienstdoende gewetensbezwaarden schrijven hem dan een vriendelijk maningsbriefje, maar daar trekt hij zich niet al te veel van aan. Hij telefoneert zelfs niet. Dat is natuurlijk niet erg – meer zelfs, het is zeer wenselijk dat Apostel blijft volharden in de boosheid – als men denkt dat deze filosoof meer wijsheid uit zijn boeken haalt dan een gemiddeld filosofiestudent. En als wij met hem mogen gaan praten, mag Apostel voor onze part de hele bib leepulunderen. Laat ons voor een keer toch een beetje verdraagzaam zijn, in het tweede deel van ons gesprek.

Volgens Leo Apostel is het begrip tolerantie eigenlijk misleidend: «Het wordt gewoonlijk bepaald als het dulden of verdragen van iets dat je als schadelijk, pijnlijk en minderwaardig ervaart. Die houding is natuurlijk beter dan erop los slaan. Maar hoge tolerantie is eerder het zich kunnen invoelen in de ander in zijn anderszijn. In een andere cultuur, in een andere groep, in een ander waardensysteem. En daarom hoeft je nog niet akkoord te gaan met die ander. Het betekent dat je de in hem aanwezige menselijke waarden begrijpt. Het is een vermogen tot empathie, en ook de bereidheid tot partiële sympathie met datgene waarmee je het niet eens bent.»

Apostel: «Hier gaat het dan misschien niet om gewone tolerantie, maar om de uitdrukking van het besef dat geen enkel waardensysteem alle waarden kan inhouden, of dat geen enkel theoretisch systeem definitief de volledige waarheid kan bezitten. Als mens en theoreticus bereik je altijd slechts gedeeltelijk de waarheid, ook in je geloof en in je etiek. Ik meen dat geen mens volledig mens kan zijn, en dat ieder mens moet verzakken aag negen tiende van wat hij denkt dat hij zou kunnen zijn. Hij moet zichzelf meer realiseren door het leven van anderen. Het is positief dat die andere afwijken en zijn. De veelheid van wereldbeelden en geloofsvormen heb je nodig. Met slechts één religie heb je niet meer de mogelijkheid tot de spontane geloofs-act. Of om het met de klassieke dogmatiek te zeggen: veronderstelt dat God zich toonde zoals God is. Dan is het afgelopen met de menselijke geschiedenis. Dus God moet zich niet tonen. En moest één enkele godsleer zich tonen, dan heb je ook geen kans op keuzes. Het is beter dat er vele soorten culturen en religies aanwezig zijn en met elkaar in interactie treden dan dat er maar één aanwezig is.»

Veto: Maar is de interactie dan een doel op zich?

Apostel: «Het doel op zich is de keuze, de geloofsdaad in dit geval. Het verantwoord opbouwen van je eigen optie of je eigen wereldbeeld. Ik wil het nog algemener situeren: de plicht tot waarheid, het recht op waarheid en de onvolledigheid van iedere benadering tot de waarheid. Als je die drie dingen hebt, dan wordt de paradox van het dulden duidelijk. Het waardenen, liefhebben zelfs van het dwalende geweten.»

Veto: Wij snappen er niets van.

Apostel: «In de katholieke traditie heeft men dat altijd als volgt geformuleerd: «de dwaling heeft geen rechten, en ze is gevaarlijk. Waarom moet men dan in 's hemelsnaam de dwaling toelaten zich uit te drukken en zich te verspreiden? Thomas van Aquino, die nochtans een verdediger was van de vrijheid van geweten, meent dat men een *apostaat*, iemand die als lid van de kerk één of meer dogma's verwerpt, moet doden. Want als hij blijft leven zal hij andere mensen tot geloofsverzakking brengen en dus van het eeuwige heil beroven. En dat is gevaarlijker dan wat de gevaarlijkste moordenaar doet. Welnu, daar is iets voor te zeggen als je gelooft. Alleen een bepaalde vorm van geloof kan over zulke argumenten heen stappen. Je moet daarvoor een grondige analyse maken van de geloofsakt: deze moet eigenlijk een spontane innerlijke zaak zijn. Je moet ook weten dat de vormen van geloof misschien niet zo essentieel zijn. Er moet dus heelwat gezegd worden voordat je op dat argument van Thomas kunt antwoorden.»

«Zet dat nu om voor een ongelovige. Een ongelovige zou op dezelfde manier kunnen

zeggen: «Gelovigen geloven dat God bestaat. Dat is een diepe vergissing, dat is allemaal niet waar. Dat leidt zoveel mensen in hun ongeluk. Dat ze kerken hebben, tot daar aan toe, maar hoe kun je nu toelaten dat deze mensen speciale scholen hebben waar ze dat aan hun kinderen wijsmaken?» Traditioneel is de houding van het dulden zowel voor de diepe ongelovige als voor de diepe gelovige een bijna onbegrijpelijk schandaal. Kijk maar naar Monseigneur Lefèvre, kijk naar de Stalinistische vervolging van de godsdienst. Het is een schandaal dat je dát waarvan je weet dat het vals is, eerbiedigt en het recht geeft zich in je maatschappij te verspreiden. Ik zal het heel scherp stellen. Veronderstel dat iemand met veel geld propaganda zou maken en zou zeggen dat twee plus twee gelijk is aan tien. Dat kan je toch niet toelaten in de scholen?»

Verbunkering

Veto: Waar begint de tolerantie en tot waar gaat ze?

Apostel: «Je moet tenminste begrijpen dat je uit respect voor de dwalende mens het enorme risico moet nemen om hem zelf te laten ontdekken dat hij fout zit. Maar inderdaad, waar ligt die grens van tolerantie? Als je écht in je eigen overtuiging geloof, is het verdedigen van godsdienstvrijheid al zo'n verschrikkelijk paradoxaal zaak. Wat ga je dan doen om een pleidooi op te stellen voor de 'rechten van het dwalende geweten'. Daar zijn boeken over volgeschreven. Er zijn mensen die geen bloedtransfusie aan hun kinderen willen geven. Men dwingt hen dan. Eigenlijk is dat even erg als een ongelovige te dwingen naar de mis te gaan of als een gelovige te dwingen ketserse handelingen te stellen. En toch doet men het, dus zijn er grenzen. Grenzen van hygiëne, grenzen van het algemeen goed, van de openbare orde... Men mag dus daden die misdadig zouden zijn of tot moord zouden leiden, beletten te gebeuren. Een anekdote. Ik las een boek over een pater die ruiden had ingegooid in het gebouw van een pornografische bioscoop, omdat hij het zo vreselijk vond wat daar vertoond werd. Hij heeft de schade kunnen betalen, want hij is ingegaan tegen wetten.»

Apostel: «God bestaat, er is slechts één God, hij is absoluut één, hij is mededogend en Mohammed is zijn profeet.»

Veto: Bepaalt de manier waarop de staat de limieten van de tolerantie vastlegt niet voor een groot stuk het aanschijn van een samenleving? Trouwens, is het wel de taak van de staat die limieten te bepalen?

Apostel: «Ten eerste wordt de tolerantie een beetje door de staatsvorm bepaald, maar ze heeft ook een effect op de staatsvorm. Men zegt altijd: de staat moet tenminste de openbare orde verdedigen, moet tenminste die goederen beschermen die voor het publieke welzijn nuttig zijn, of moet tenminste zorg dragen voor de openbare moraliteit. Dus moet de staat zeggen wat moraliteit is. Er duikt hier ook nog een enorm probleem op. Is de staat werkelijk volledig neutraal in haar waarden? Ik denk niet dat er zo'n beest kan bestaan. Welk waardensysteem moet die staat dan aannemen? De verzameling van alle waardensystemen die belangrijk zijn in het volk waarvan hij de staat is? Maar die zijn sterk tegenstrijdig. De grootste gemene deler? Dan blijft er misschien niet veel meer over.»

«Op dit moment is mijn denken als ongelovige niet bedreigd. Maar in Egypte heb ik een TV-uitzending gezien waarin een ongelovige schrijver zegt dat zijn leven bedreigd is. In bepaalde wijken van Israëlische steden kan je als ongelovige niet wonen. Je kan ook niet huwen, tenzij voor een rabbijn. In grote delen van de wereld zijn er vormen van geloof die geen ongelof dulden. In India is de situatie van het hindoeïsme een beetje apart: de vormen waarin men God denkt zijn niet zo belangrijk, het is vooral de belevingen die tellen. In Japan kan men tegelijk Shinto, Taoïst en Boeddhist zijn.»

Veto: Het voortdurend respect van die multiplaciteit draagt volgens u dus bij tot een rijker menszijn?

Apostel: «Niet alleen volgens mij. Zeker volgens de katholieke kerk op 27 december 1965: de verklaring van Vaticanum Twee over de godsdienstvrijheid. Een groot deel van wat ik zeg staat daarin. Verklaringen van protestantse kerken drukken ongeveer hetzelfde uit. De joodse traditie heeft dit ook, denk aan Job. Hoewel het er soms weerd aan toe gaat, treffen we in heel het Oude Testament uitingen van tolerantie aan. In de relatie van Israël met God

is God zeker geen oosterse potentiaat. Er zijn nu wel een aantal orthodoxe rabbijnen die zich intolerant opstellen. In de islam zijn er, zeker lang geleden, vertegenwoordigers geweest van de tolerantiegedachte. De islam is een godsdienst met zeer weinig dogma's. God bestaat, er is slechts één God, hij is absoluut één, hij is mededogend en Mohammed is zijn profeet. Hij is de laatste profeet, Mozes was er ook een, evenals Jezus. Wat de godsdiensten van het boek betreft, moet de islam zeker grote eerbied hebben voor het jodendom en het kristendom. Paradoxaal genoeg blijkt uit de manier van leven van de islamitische volkeren gedurende de laatste driehonderd jaar dat zij zich vanwege de onderdrukking, eerst door de Turken, dan door de westerlingen, hebben gebunkerd en dat van de tolerantie van hun eigen godsdienst niet zoveel meer te zien is.»

«Op een of andere manier zou er een gesprek op gang moeten komen tussen joden, islamieten, kristenen en ongelovigen over elkaars recht op leven. Dat lijkt hier bij ons wel niet zo moeilijk, maar in de Arabische wereld of in Israël is dat niet evident. Zelfs in grote d.c. van de Verenigde Staten niet: men durft er niet zeggen dat men atëist is. De vrijheid van denken of de godsdienstvrijheid heeft het zeker niet gewonnen. Kijk naar het schisma van Monseigneur Ratzinger en compagnie tegenover protesterende theologen. Het toont aan dat er binnen de katholieke kerk, niettegenstaande de verklaring van 1965, machtige tendenzen aan de gang zijn om de tolerantiebeweging te verzwakken.»

Veto: Is de toenadering tussen de godsdiensten mogelijk vanuit de mystiek of ook op zuiver rationele gronden?

Apostel: «Eens je met mystiek bezig bent, is het verschil tussen de godsdiensten bijna verdwenen. Dan zie je zelfs niet meer in waarom er enige discussie zou zijn. Als je aan de andere kant – maar ja, de mensen zijn niet meer socialist – de voorschriften van de drie godsdiensten in verband brengt met concrete sociale normen, zie je een ideaal van een rechtvaardige maatschappij. Als je hun geschriften leest, kan je moeilijk begrijpen hoe een kristen of een jood deze maatschappij kunnen goedpraten. Ik denk dat er een mogelijkheid tot ontmoeting bestaat vanuit de etische politieke inzet die je kan afleiden uit de heilige geschriften van de drie godsdiensten. De mystiek is de duidelijkste weg, maar de mensen houden zich niet altijd met mystiek bezig. De andere mogelijkheid ligt meer voor de hand. Ten slotte zijn het profetische godsdiensten en niet zoezer mystische. Profetische godsdiensten streven eigenlijk een bepaalde ordening van de maatschappij na. We moeten zoeken naar de socio-politieke consequenties van de etische opties.»

Veto: «Je krijgt toch dikwijls de indruk dat mensen vanuit hun eigenbelang redeneren en handelen, ook in vraagstukken die zich schijnbaar alleen maar lenen voor een etische oplossing.»

Apostel: «Vóór de verklaring van '65 werd door paus Pius de twaalfde ook over tolerantie gesproken. Hij was daar innerlijk tegen, maar hij wist wel dat het belangrijk was. Ik denk dat de houding van Pius nu meestal nog geldt. Meer en meer groeit de wereld samen op politiek en economisch gebied. Stellen we ons nu in de plaats van een orthodoxe moslim: «Niettegenstaande we weten dat de Islam de enige ware godsdienst is, moeten we voortdurend handel drijven met de ongelovigen. Wat echter niet zal lukken als we niet tolerant zijn.» Het is cynisch: het gruwelijke ding, het wereldkapitalisme en het konsumptisme, is niet realiseerbaar tenzij door tolerantie. Dat is het negatieve argument van Pius de Twaalfde, dat later door het Vaticaans Concilie werd verworpen. Voor die mensen was het de fundamentele eerbied voor de menselijke persoon, in plaats van het opportunitisme-argument. Hieruit volgt natuurlijk dat, moest tolerantie niet economisch nodig zijn, je dan vrolijk mag onderdrukken. En als je zeker bent dat je de wereld volledig kan domineren, is dat argument ook niet nodig. Pius ging er dus van uit dat er een wereldorde zal zijn die je niet helemaal naar je hand kunt zetten. Je moet dus water in je wijn doen. Men kiest voor het kleinste kwaad: de tolerantie.»

«Je kunt ook tolerantie krijgen vanuit een algemene onverschilligheid. Dostojewski zei ooit eens: «Ze nemen mijn geloof zo weinig serieus dat ze me zelfs niet eens meer vervolgen.»»

